

FILICZKY MIKSA
Budapest, VI., sugár-út 59. sz.

Mellfűző- és fehérnemű-gyár, vászonárú-raktár. — Uri ruhakészítés. Alföld saját gyártmányú mellfűzőket, uri-, női- és gyermek-fehérneműket, vásznakat, asztal-neműket, szővött árkat és nyakkendőket a legújabb világmódi és legújabbosabb áron. Leg-újabb divatu uri- és nő-fűzőnyöket, valódi gyapjú-szővetékből, bámulatos olcsó áron. — Kimerítő árjegyzékek, minták és méretek utánajáratással ingyen és bérmentve szolgálnak. Vidéki megrendelések lehető leggyorsabban eszközölhetnek. Fügvényök, fehérneműk és mellfűzők tisztító intézete. 1882



KIÁLLITÁSI ÉRTESETŐ

czim alatt július 15-ke óta egy fényes kiállítás, képekkel gazdagon illusztrált és szakavatottan szerkesztett hetilap jelenik meg, mely legitehetőbb adatokat közli a budapesti országos kiállítás előmunkalatairól. — Szerkeszti és kiadja **GONDA BELA**. — Előfizetési ára az év végéig 4 frt, a Gazdasági Mérnök-kel együtt 9 frt he yett csak 6 frt. Előfizetni lehet Budapestben, koronaherczeg-utca 3. sz.

Bicycles és tricycles

HILLMAN, HERBERT és COOPER-től.
„Premier” Works Coventry.
Gyári jegy „D. H. F.”
Eredeti árak mellett folytonos készletben vannak.
Brömer-Elmerhausen és Társánál
Bécs, II., Lichtenauer-gasse 1.



Folyó évi augusztus 1-jétől sugár-út 13. sz. Laudon-utca sarkán.

Varrógépek,
a Wheeler & Wilson Mfg. Co.
1872 New-Yorkból
cs. k. udvari szállítótól, oszakis
Otto Herman-nál
(OHM C. O. UTÓDA)
Budapestben, V. József-tér 5.
Különösen ajánlatnak az egyenes tűvel ellátott új horog-(Greifer)-varrógépek háromféle kivitelben, családok és iparosok részére: mint a jelenkorunk legjobb varrógépei, a párisi világkiállításban a legnagyobb díjak „Grand prix” egyikével lettek kitüntetve.



DLASK JÓZSEF
redőny- és görfüggöny-gyártó,
ajánlja gazdag raktárát
redőnyökből és görfüggönyökből (rouleaux) fából és kelméből, minden nagyságban; ugyanintén ragyogó ággybetéteket, elmosható görfüggönyöket kávéházak és vendéglők számára. Szállítás bel- és külföldre utánvét nélkül.
Gyár: Dornbach, Hauptstrasse No. 27.
Raktár: Hernals, Ottakringerstr. No. 98.
Fiók: Bécs, I., Kärnthnerstrasse No. 14.
Árjegyzékek ingyen.

Képviselő Magyarország számára kerestetik.



1884. aug. 92. sz. 1884. aug.

BUDAPESTI SZEMLE

a M. Tud. Akadémia megbízásából szerkeszti

GYULAI PÁL

TARTALOM:

Morvaország és a magyarok a IX. és X. században. — Csopely Lászlótól.

As Arthur monda-körből: (II.) Tennyson idylljei. Angolból. — Szász Károlytól.

As ingatlan vagyon megadóztatásának fejlődése és mai állása Poroszországban. (II.) — Lukács Bélától.

A bögre. Plautus vigjátéka öt felvonásban, latinból — Csiky G.-tól.

Költemény: Elvonulás. Lévy Józseftől.

Műtörténetünk és az ötvösműtárlat. — Hampel Józseftől.

Nyílt levelek: Bartal Antalhoz. — Finály Henrikől. — A szerkesztőhöz. — Görgei Istvántól.

A Pesti napló és a Kisfaludy-társaság.

A BUDAPESTI SZEMLE, mely eddig évenként hatszor jelent meg 80—90 ívnyi tartalommal, 1881 január 1-től kezdve havi szemlévé változott át, a megjelen évenként tizenkötyszer 120 ívnyi tartalommal, az eddigi előfizetési ár mellett.

A Budapesti Szemle tájékoztatni igyekszik a magyar közönséget az eszmékről, melyek világszerte foglalkoztatják a szellemeket s mintegy közvetítő kíván lenni egyfelől a szak-tudomány és a művelt közönség, másfelől a hazai és külföldi irodalom közt. E mellett lehető széles tért nyit a nemzet-gazdasági közleményeknek, a m. tud. akadémia nemzetgazdasági bizottságától támogatva.

Megjelen évenként 12-szer 10 ívnyi havi füzetekben. Előfizetési ára bérmentes küldéssel egész évre 12 frt, félévre 6 frt. Előfizetéseket minden könyvtár elfogad. Bécsben, Sze-linaki György cs. kir. egyet. könyvtár, I. Stefansplatz Nr. 6. Az előfizetési pénzek az alulirt társulat kiadó-hivatalába küldendők be, vagy a könyvtárusokhoz, a kik szintén föl vannak batalmazva elfogadásukra.

FRANKLIN-TÁRSULAT,
magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapestben.

Angol ujdonság ruhák és öltözetekre!

Egyenértékű verseny a lyoni bársonnyal, az árnak egy negyedrészen.

Kékesfekete, elpusztíthatlan, valamint minden más divatos színben.

NONPAREIL

A gyári-jegy másolat, mely minden egyes németek tonakáldatán rajta van.

VELVETEEN

Könnyű! Odatapadó! Selyemszerű! Tartós! Brilláns! Erős szövésű! Esőseppelktől nem lesz foltos!

Bárminemű alkalmazásban pótolja a lyoni bársonyt!

Kapható minden nagyobb divatárú-üzletben.

GYULAI PÁL
KÖLTEMÉNYEI.

Második bővített kiadás a költő arcképevel.
Füze 4 frt. Díszkötésben 5 frt 50 kr.

VÖRÖSMARTY ÉLETRAJZA.

Második javított kiadás Vörösmarty arcképpel.
Füze 2 frt. Félbörkötésben 3 forint.

EMLÉKBESZÉDEK.

Füze 2 frt. Félbörkötésben 3 forint.

Tartalma: Kazinczy Ferencz. — Pákh Albert. — B. Eötvös József. — Toldy Ferencz. — Kriza János. — Szigligeti Ede. — B. Kemény Zsigmond. — Gróf Széchenyi utolsó évei. — B. Jósika Miklós. — Mezősas László. — Kosuth levele Deák halálakor. — A Vasár-napi Ujság 25. évfordulóján.

KATONA JÓZSEF
és
BÁNKBÁNJA.

Katona arcképpel. Füze 2 frt.
Vászonba kötve 2 frt 40 kr.

EGY RÉGI UDVARHÁZ
UTOLSÓ GAZDÁJA.

Dörre Tivadár rajzaival. Harmadik kiadás.
Füze 1 frt 40 kr. — Díszkötésben 2 frt.

HAZAI IPAR

Levélpapír-ujdonságok

jelentek meg

RIGLER JÓZSEF EDE

budapesti gyártelepében.

Kaphatók a gyártelep belvárosi raktárában

kecskeméti utca 13-dik sz. a.

Kimerítő árjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek.

Gyártelep: VI. rózsá-utca. 55. sugárútról jobbra.

ANDEL J. ÓVSZERE
A MOLY ELLEN.

Moly elleni óvszerem a legbiztosabb védelmet nyújtja arra, hogy a téli ruhákba, szőrmékbe, butorkába, stb. a rendkívül kártékony moly ne fészkelje magát; a leghatásosabb és legesztelenülállóbb különlegességekből van így összeállítva; műszerint annak biztos hatására teljesen számolhatni.

Ára üvegenként 25, 35, 50 és 70 kr.

ANDEL J. tengertüli rovarpora.

Nem tévesztendő össze a közönséges fereggörrel. A tengertüli por direkt készített specialitás s biztos hatású. Alkalmazása új szerkezetű s olcsó 1579

féreg-porzó fecskendő

által történik. — Az említett por, mondhatni, természetfeletti erővel bír, kiirtja a **voloskát, bolhát, svábbogarat, munnakéféket, molyt, legyret és hangyaféregtet**, egyáltalán az egész féregek létét csodálatos gyorsan, biztosan és pedig olyképp, hogy a féregből semminemű maradékot sem hagy vissza. Ára üvegenként, 20, 40, 60, 80 kr. és 1 frt. Egy darab féreg-porzó gép ára 45 kr.

Budapestben Török J. gyógyszerésznel, király-utca 12.

Továbbá B.-Osaba: Badics. Besztercebányá: Göllner. Brassó: Jekelius. Egor: Köllner. Eszék: Dienes. Kalocsa: Horváth. Kecskemét: Katona. Komárom: Kovács. Léva: Medveczy. Losoncz: Kirchner. Miskolcz: Szabó Gyula. Munkács: Traxler. N.-Yára: Molnár. Pozsony: Füstöly. R.-Szombat: Lészka. Szarvas: Baris. Székesfehérvár: 9804 Diehalla. Zólyom: Stech.

GRÓSZ LAJOS

a nagyérdemű közönségnek legjobban berendezett fogtechnikai műtermét ajánlja, hol is teljes jóállás mellett mindennemű 1657

műfog és fogsor,

vahalmint **műleges szápadlás** (Obturator) a legújabb amerikai mód szerint készítettik. Készítményeinek szoliditása mellett az általa 16 évi gyakorlati bel-és külföldön szerzett tapasztalatok tanuskodnak.

Műterm:
Budapestben, IV., Magyar-utca 1. sz.
a hatvani-utca sarkán. 9808



HAZAI IPAR

Levélpapír-ujdonságok

jelentek meg

RIGLER JÓZSEF EDE

budapesti gyártelepében.

Kaphatók a gyártelep belvárosi raktárában

kecskeméti utca 13-dik sz. a.

Kimerítő árjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek.

Gyártelep: VI. rózsá-utca. 55. sugárútról jobbra.

ANDEL J. tengertüli rovarpora.

Nem tévesztendő össze a közönséges fereggörrel. A tengertüli por direkt készített specialitás s biztos hatású. Alkalmazása új szerkezetű s olcsó 1579

féreg-porzó fecskendő

által történik. — Az említett por, mondhatni, természetfeletti erővel bír, kiirtja a **voloskát, bolhát, svábbogarat, munnakéféket, molyt, legyret és hangyaféregtet**, egyáltalán az egész féregek létét csodálatos gyorsan, biztosan és pedig olyképp, hogy a féregből semminemű maradékot sem hagy vissza. Ára üvegenként, 20, 40, 60, 80 kr. és 1 frt. Egy darab féreg-porzó gép ára 45 kr.

Budapestben Török J. gyógyszerésznel, király-utca 12.

Továbbá B.-Osaba: Badics. Besztercebányá: Göllner. Brassó: Jekelius. Egor: Köllner. Eszék: Dienes. Kalocsa: Horváth. Kecskemét: Katona. Komárom: Kovács. Léva: Medveczy. Losoncz: Kirchner. Miskolcz: Szabó Gyula. Munkács: Traxler. N.-Yára: Molnár. Pozsony: Füstöly. R.-Szombat: Lészka. Szarvas: Baris. Székesfehérvár: 9804 Diehalla. Zólyom: Stech.

KATONA JÓZSEF
és
BÁNKBÁNJA.

Katona arcképpel. Füze 2 frt.
Vászonba kötve 2 frt 40 kr.

EGY RÉGI UDVARHÁZ
UTOLSÓ GAZDÁJA.

Dörre Tivadár rajzaival. Harmadik kiadás.
Füze 1 frt 40 kr. — Díszkötésben 2 frt.



VASÁRNAPI UJSÁG

33-IK SZÁM. 1884. BUDAPEST, AUGUSZTUS 17. XXXI. ÉVFOLYAM.

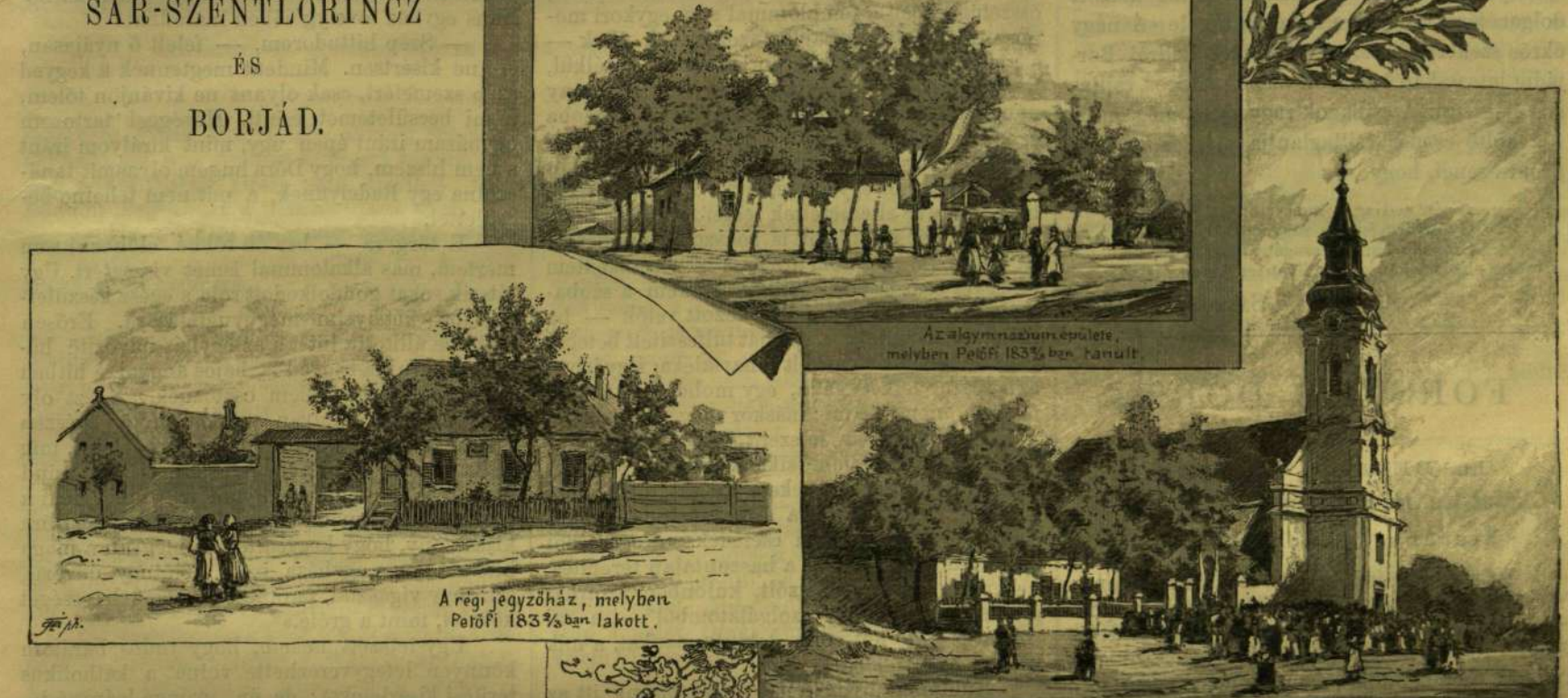
Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 félre ... 6 •

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: 1 egész évre 2 frt. félre ... 4 •

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: 1 egész évre 6 frt. félre ... 3 •

Közlési előfizetésekre a postailag meghatározott viteldi is csatlakod.

SÁR-SZENTLŐRINCZ
ÉS
BORJÁD.



SÁR-SZENTLŐRINCZ, tősgyökeres szép magyar falu, ott nyulik el a Balatonból eredő Sió mellett, Tolna vármegyében. Van gyönyörű áldott rónája, melyet félkörben koszoruz a kitünő bortermő borjádi szőlőhegység. Szentlőrincz-pusztát az 1721-ik esztendőben szállotta meg nyolcz család, tudniillik a Fördös György, Szivos Ádám, Katona Márton, Fejér János, Cseh György, Tót Péter, Fenyő András és Gál Mihály családjaik. E nyolcz családból és a később leginkább Veszprém-, Vas- és Győr-vármegyékből ide származottakból alakult meg a most kétezer lélekszámú község.

Messze vidéken ritkítja pártját e szép fekvésű, akáczfás, széles és hosszú utcájú falu, melynek jómódu, derék népet szorgalom, takarékoság, tisztaság, józanság és értelmesség jellemzi. Aláhúztam a józan szót, mert Lőrincz korcsmája rendesen kong az ürességtől; a mi pedig az értelmességet illeti: itt irni, olvasni s számolni nem tudó egyén csak elvétve találkozik. Iskoláiba megintés nélkül jár fel minden tanköteles növendék s a felnöttek nagy buzgósággal látogatják a sugártornyú csinos templomot, mely 1775 aug. 10-én szenteltetett föl, midőn itt Nagy István volt a lelkes s egyszermindnánuntüli ág. hitv. evang. szuperintendens. Nagy István előtt Szenczei Bárány György, a kitünő pedagógus s a tolnavármegyei evang. gyülekezetek megteremtője és Perlaki Gábor szuperintendens hirdették itt az ígét. Nagy István után a nagyhirű s a lőrinczi öregek által maig is kegyelettel emlegetett Balassa János lelkipásztorokodott. Itt, a templom melletti paplakban született az európai hírv. orvos, Balassa János, 1814. május 8-án. Elemi oktatást iskolánkban nyert s innen lépett át „az algyemnasium épületébe”, e régi „nagy iskolába”, mely az 1806-ik esztendőben épült „nagyobbbrézt ezen ekklezsiának költségével”, Nagy István kormányzása mellett. Tanárok voltak benne a multban: Barla Mihály, Unger Mihály, Druglányi Dávid, Haag Péter s 1832-től Lehr András, ki az 1837-s-ik tanévben itt oktatta az 1-ső osztályban Petőfit, ki ezen kedves tanárát, különösen a latin nyelvben tőle nyert alapos tanításért mindig hálás kegyelettel emlegette. E házban született Lőrinczi (Lehr) Zsigmond, a korán elhunyt tehetséges költő és pozsonyi tanár, 1841. szept. 1-én, és Lehr Albert akadémiai lev. tag, budapesti tanár s Arany kitünő magyarázója, 1844. ápr. 25-én. — Ez iskola az 1870-ik tanévben Bonyhádra tétetett át, mindenesetre kárára a magyar nyelvnek, melyet a német községekből

Lőrinczre özönöl ifjúság itt alaposan elsajátított.

A régi jegyzőháza az egyik tanító lakása. Itt lakott Petőfi, Hittig jegyzőné, itt kötött gyermeki barátságot ennek leányával, Amáliával, kihez később a «Gyermekkori barátném» címzett költeményét írta.

Bemutatjuk még azon házat is, melyben egy szegény takácsnak fia, a mult évben elhalt Zsivora György, e nagy emberbarát, született 1804. aug. 25-én. Az iharosi szőlő Lőrincz mellett, a szegény takács birtokoskája, igen drága szőlő, mert ebből tanította fiát.

Most tekintsünk meg át Lőrinczről egy újrassal Borjádra, dr. Sass István megyei főorvos birtokára, hová Petőfi, mint dr. Sass tanuló-társa és barátja, 1845-ben el-ellátogatott. Képpünk mutatja a régi méhes; — a ház mellette megújult, díszes kastély állván a régi helyén; — ez alacsony méhesben irta nagy költőnk Sass Károlyhoz (dr. Sass Istvánnak jelenleg Halason lakó fivéreihez, ki akkor Erdődön, a gróf Károlyiak uradalmában szolgált, mikor Petőfi Juliáját megszerette s nőül vette) a «Vén épület már a világ» kezdetű költeményét. A borjádi prérház előtt talákozott gyermekkori barátnőjével, Hittig Amáliával. E hegyen irta «A költő s a szőlővessző» című kis dalát és a «Hegyen ültök» című gyönyörű költeményét is, mely utóbbi alatt néhely kiadásban Pest áll. — Dr. Kiss fiatal barátom és Dörre Tivadar, a «Vasárnapi Ujság»-nak az ünnepélyre ide utazott dolgozó társak már nem rajzolhatták le «A négy ókrós szekeret», mely Petőfinnkel Uzdrol Borjádig lassacskán ballagott azon a világos, csillagos éjszakán. A csillagok ragyognak még ma is s a költő csodás csillaglantja még most is és örökre zengi, hogy

«Szép csillag a honszeretet,
Gyönyörűségesen ragyog.
Szegény hazám, szegény hazám te,
Neked kevés van ilyen csillagod.»

SÁNTHA KÁROLY.

FORSTER DÓRA.

Angol regény.

Irta BESANT WALTER.

HETEDIK FEJEZET.

Életünk Blanchlandban.

Másnap Blanchlandbe mentünk, kilencz mérföldnyi lovaglás, Anglia legsvárabb posvány-vidékén. Tamás bátyám komor, kedvtelen — részint az átvornyzott éj kimerültsége miatt, részint boszuságában, hogy most egy egész évet ezen a sivár, elhagyott vidéken kellett töltönie. Hilyard ur azonban váltig vigasztalta, hogy milyen jó oly helyen időzni, a hol az embernek — ha akarja sinec alkalma pénzt költeni, a hol pompásan lehet vadászni és halászni s a hol mindig jó társaságot talál az ember. Végre is az az érv nyugtatta meg, hogy folytonos érintkezésben léve lord Derwentwaterrel s általa a trónörökös herceggel, kétségkívül nagy befolyást szerzend reájok és saját nagy jóvendőjét megalapíthatja. Ez a kijelentés tetszett bátyámnak s hízelgett büszsége.

— Majd megtanítjuk inni ő lordságot, — mondá. — Ezek a francziák inni se tudnak!

De mivel lord Derwentwater az első hat héten egészen saját birtokai felügyeletével volt elfoglalva, nem igen nyílt alkalom bátyám jó szándékai érvényesítésére. Tiszteledő Patern ur el-ellátogatott néha hozzánk, de aljas modoru, meghunyászkodó hízlegései (meny nyire elütöttek azok a Hilyard ur finom és eszes modorától) nem nagy kedvünk telte.

Lady Crewe, szerencsése, meg volt elégedve velünk s félrehozta életmódunkat s ezt igen szívesen helyezte, férje, a püspök szándéka szerint, hogy Tamás bátyám nemesokira elfoglalja az öt megillető helyet s akkor gondoskodni fog (t. i. a püspök), hogy jövedelmei is

annak megfelelőek legyenek. «E kegyet, — tevő hozzá ő ladsága, — nem én szorgalmaztam férjemnél, ő saját jó indulatából határozta erre magát. Ily bölcs és jó embertől vezérletetni: a legnagyobb szerencse és tisztesség s ezt megbecsüljétek!»

— Megmondtam, — szolt Hilyard ur, ki e levelet felolvasta, — már félévvel ezelött, hogy a püspök ur ő méltósága ily kegyes lesz nagyságod iránt.

— Az ám, — felelé Tamás zsörtölődve, — ha tőle kérek engedelmet arra, hogy egy pohár grogot ihassam, vagy a moesáron egy pár vadludat löhessenek. Hiszen minden az övé s ő az ur!

— Türelemmel mindent el lehet érni, — csitítá Hilyard ur, s folytatta a levél felolvasását, melyben mylady értésünkre adta, hogy a püspök óhajta lord Derwentwaterrel találkozni, de mivel egy angol egyházi püspök egy katolikus főurat nem látogathat meg boszantó feltűnés nélkül, rendezték úgy a dolgot, hogy Tamás hívja meg mindkettejüket vadászatra októberben Blanchland-be s így készsége elő a találkozást. Utután a maga és férje áldását küldte nekem s üdvözletét Hilyard urnak, «sáfárunknak», a kitől megvárja, hogy mindenben jól fog gazdálkodni és takarékoskodni.

Valóban, e féltreeső helyen semmi mód sem volt pénzt költeni. Blanchland a kis Derwent folyó völgyében fekszik, a hexamsire moesáros rétségen, tíz vagy tizenkét angol mérföldnyire Hexamtól délre; itt a madár sem jár, a mint mondani szokás, ámbar vízi madarak s egyéb vadak nagy bőségben tenyésznek s jó vadászatot engednek. A kastély, melyben laktunk, s melyet dédapánk, az 1627-ben elhunyt sir Claudius épített, négyzetű, ódon, kollegiumszerű épület, összefüggésben a templommal s az egykori monostorral, melyben hajdan szerzetesek éltek — s alatta most esontjank porladoznak, a nélkül, hogy egyetlen kő vagy főlírás is jelölné szerény nyughelyüket. A templom falait belül is moha és köszáli növények zöldje borítja, környezetén dudva és haraszt nő s mohos kökerezeti jelöli a szintert, hol egykor temető volt. A nép azt hiszi, hogy az eltemetettek lelkei följárnak még, de én — bár esténként is sokszor bolyongtam itt s a kongó templom ürébe is bemereszkédtem — egyet sem láttam közülök. Hanem a szobalányom, Lee Jenny, az talákozott velök — ha csak nem hazudott, vagy saját túlfeszített beteges képzelődésének nem volt a martaléka. Egy izben az «apátur lelkét» látta, egy mohos sűrű alól, fehéren, kiemelkedni; másor magát az ördögöt (a ki itt bizonyosan a szent férfiak lelkeire vadászott, de remelem sikertelenül!); s ismét másor egy tüzsemü fekete kutyát, mely nem más volt — mint maga a megtévesztett halál. Ezeket én csak a többi eselések szüttogásaiából hallottam, mert Jenny, a haszontalan teremtes, nekem egy szót sem szolt, különben azonnal elboacsottam volna szolgálatomból — a mi sokkal is jobb lett volna, tekintve azokat, a mik később bekövetkeztek.

Különbön nyugalmas életet élünk itt az egész tavaszon és nyáron át. Tamás bátyám reggelként halászott, vagy vidrára lesett, vagy borzra s a moesáros vidék egyéb szörnyeire vadászott. Ebéd után rendszeren aludt. Vacsora után whiskyt és puncsot ivott s korán feleködt. Én, miután a háztartási dolgokat elvégeztem, a nősellekekkel — kik jámbor, egyszerű nép voltak, — vagy Hilyard urral beszélgettem, ki nekem ebéd után, míg Tamás aludt, rendszeren olvasott valamit s azt magyarázta, a miből mindig tanulhattam. Vasárnaponként a templomba mentünk, a hol Hilyard ur a kiszabott evangéliumot olvasta s magyarázta.

Juniusban lord Derwentwater, átlövegolvva a laposon, meglátogatott. Ugy találtam, hogy első megérkezésekor tartózkodása nagyot változott s egészen otthonosan találván magát itt-honában, még sokkal nyúlásabb és kellemesebb volt, s egészen beletalált a northumberlandi kiejtésbe és beszédmódjába.

— A northumberlandi nemesek, — mondá, — a legvendég szeretőbb urak a világon s a hölgyek a legbájosabbak, habár, miss Dorothy, ki kell mondanom, hogy mindmégannyi halvány hold a mellett az egy nap mellett, melyet ismerek.

Aztán beszélt nekünk utazásairól, eddigi élete foglalkozásairól s jövőbeli terveiről. Ki akarja bővíteni Dilstont; újra építeni Langley-t, egy kis

kunyhót szándékszik építeni a Derwent partjára, a hol őseinek egykor nagy kastélyuk volt; ott csónakokat állít, melyekben barátaival, a vadászat örömei után, holdvilágos éjeken, a csendes hullámokon akar ringatózni, s a tó zöld szigetei közt, a partok füvében lesni a vadlambok bugását, — ez az üdv edeni álma neki — ha én lennék oldala mellett, örömei osztályosa!

Az estét bátyámmal s a vidékről ide érkezett barátjaikkal, asztal mellett, vígan poharazva, dalolva, a Hilyard ur adomáit, mimikáit s egyéb bohóságait hallgatva, zajosan töltötték. Hiába! fiatalok voltak — s a fiatalságnak és életkedvnek sok — még némi tülesapongás is megbocsátható! — «Bölcs Salamon — mondá Hilyard ur, — azt mondja, hogy a szív vigassága orvosság. Azért, édes kisasszony, ne háborítsa kegyedet uram ő nagyságának s mylord Derwentwaternek a mulatozása.» Engem nem is háborított; ámbar sok dologról, a mit tettek, egy jól nevelt leánynak nem illik beszélni.

Mylord aztán gyakrabban kezdett átjárni hozzánk Blanchland-be s én életem legboldogabb félesztendőjét töltöttem. Csak félév! De mind a mit azelött élttem s mind a mit azután következett elenyészik e félév emlékeinek gazdagsága mellett. Gyakran ájtott reggel, mikor Tamás vadászni volt s engem magamat találva vagy a régi templom-udvar füves ösvényein sétáltunk, vagy ott maradtunk, a hol épen talált. Néha velünk volt Hilyard ur, néha csak magunk voltunk. Majd nagy és magasztos dolgokról beszéltük, majd a pillanat apróságairól. Egyszer, a barát-kolostor romjai közt járkálva, elég merész vagy megfontolatlan voltam azt kérdezni tőle, hogy lehet, hogy oly felvilágosult és kellemes ember, mint ő, a római katolikus egyház tévelygésében maradjon?

— Szép hittudorom, — felelt ő nyájasan, — ne kísértesd. Mindent megtennék a kegyed szép szemeiért, csak olyant nem kívánjon tőlem, a mi becületemet érinti. Hűséggel tartozom egyházam iránt épen úgy, mint királyom iránt s nem hiszem, hogy Dóra hugom olyasmint tanácsolna egy Radelyfinnek, a mit nem tehetne becsülettel.

E tárgyra — bár én többé előhozni sem mertem, más alkalommal ismét visszatért. Ugy látszik sokat gondolkodott róla s egész készülettel jött kételyeim megnyugtására. Erősen előtérbe állította hitét s az egyház üdvözítő hatalmát. «Vajha kegyed is, bájos angyal, e hitben és az üdvösségben velem osztoszok.» S ezt oly lével, oly komolyan mondá, hogy egészen megzavarodtam s nem tudtam mit felelni, míg Hilyard urat meg nem kérdezem. «Ez mind szép és jó, — mondá Hilyard ur, mikor neki a gróf beszédét ismétettem, — de ne felelje el Dóra hite s maga egyháza, mely szintű üdvözít, szintű vigasztal, parancsot s engedelmséget követel, mint a gróf.»

Ugy tetszett nekem, hogy tudós barátom könnyen legyerezhette volna a katolikus térítési kísérleteket; de én, gyönge leányzó létemre csak annyit mondtam lord Derwentwaternek, hogy én tudatlanságomban vele nem vitakozhatom, hanem győzzék meg, ha tudja, Hilyard urat vagy lord Crewe-t, a durhami püspököt, — a mire ő aztán csak nevetett.

— Mit, kedves hugom, — mondá, — azt akarja, hogy egy mókázó udvari bolonddal vitakozzam az üdvösség komoly kérdéseiről? A mi lord Crewe-t illeti, tudom, hogy ő derék ember s jeles állományi, de sohasem hallottam, hogy valami híres hittudós volna s az egyház szent atyái közt emlegettetnek.

Igy több szó nem is volt köztünk a vallás és egyház dolgáról, politikai dolgokról annál több, kivált ha hírek és levelek érkeztek a csatornán túlről. A francia király ügyei rosszul állottak; mint angoloknak, ezen csak örülünk kellett; de trónörökös hercegünk reményei, melyek Franciaország segélyében gyökereztek, ezzel napról-napra halványultak s azért búsulnunk kelle. Másfelől azonban Londonból oly hírek érkeztek, hogy a főváros hangulata napról-napra kedvezőbb a törvényes fejedelemnek.

A milyen London, — mondogatta Hilyard ur, — olyan az ország. London elhagyta II. Rikárdot s megbukott, London IV. Edward mellé állt s a lancasteri ház minden reménye dugába dőlt. London tette le Károly királyt s



LEGYZŐJÉVEL SZELEDEN ÜTÖTTE MEG ARCZOMAT.

számúzte Jakab királyt. De atömeg szeszélye változó; ma a protestáns királyért rajong, holnap a katolikus király után üvölt. S ha London megszólal: a nemzet utána megy.

— Ha a vidéki nemesség elszánja magát a fölkelésre, — viszonáz Tamás, — a dolog annyi, mint bizonyos.

— Ne tegyünk hát semmit, — mondá lord Derwentwater, — míg a vidéki nemesség hangulatáról biztosak nem vagyunk. A franciaia szuronyokra nincs szükségünk, ha a nemesség velünk tart. De tartózkodni kell az idő előtti mozgalmaktól s megfontolatlan fölkeléstől. Nincs igazam Tamás?

— Tökéletesen mylord, — felelé bátyám, ámbar én tudtam, hogy ő már akkor érintkezésben állt némely heves és vérmes reményű összeesküvőkkel, mint Talbot kapitányval és a vakmerő Gascoigne Dick-kel. De hallgott. Bár csak észretért s szakított volna, velük!

Ily beszélgetések közt telt el a nyár. A vadász-összejövetel október 30-ikára határozott. Ámbar — nagynémén utasításához képest — csak kis számú társaságot akartunk összehozni, mikor a vidéken meghallották, hogy a hírneves durhami püspök s még mindig szép neje is eljönnek, — annyian ajánkoztak részt venni a vadászatban, hogy lehetetlen volt a társaságot zárt körbe szorítani s ellátásuk nagy gondot adott nekem és Lee Jennynek, a ki majdnem egyedüli segítségem volt. 29-ikén a püspök és neje lóháton jöttek át Aucklandből, a mi husz mérföld, köves hegyi utakon — a mi nem kis dolog egy hetven éven felüli aggyastánnak; s mikor meghallottuk, hogy már látszanak a dombrol, Tamás és én eléjökbe mentünk a hidig, hogy onnan lépésünkig vezessük vendégeinket.

Lady Crewe (kit kis gyermekkorom óta ekkor láttam először) nagy fekete köpenybe volt burkolóztatva, mely őt tetőtől talpig beborította; de azért észrevetttem, hogy fodros barna haja volt, mint nekem s különös fényű s zemei, melyek az énagimhez hasonlítottak, és hogy körülbelül oly magas volt mint én, ámbar valamivel iznosabb, akkor mintegy negyven körül lévén.

— Nos, — szoltá meg bátyámat, — te vagy Tamás öcsém s örökostársam. Csókolj meg. Sok beszélni valók lesz egymással.

Tamás aztán lesegítette lováról a püspököt. — Isten hozta lordságot, saját blanchlandi házában s majorságán! — mondá.

— Sajátom-e, — felelé a püspök jóked-

vüen, — kérdezd meg nagynémédet. Ő nem könynyereszta bamboroughi és blanchlandi birtokotegy Crewe kezére.

Azzal bevezették őket s én átvéttem nagynémén keztüit, karmantyuit és köpenyét, miután kezet csókoltam neki; de ő folyvást csak Tamás bátyámat kísérté szemével. A püspök előtt le akartam terdelni, hogy áldását kérjem. De ő kegyesen visszavárt s így szolt:

— Hadd nézzék a szembebe, te fiatalabbik Forster Dóra! A Forsternek képe van rajta. Nézd, feleségem, ez tökéletes mása annak a leánynak, a kibe husz évvel ezelött beleszerettem. Nincs olyan szép szemed, gyermek, mint a nénédek, de azért hiszem, hogy sokan vannak, a kik —

— Tamás egészen Ferdinándó bátyám; hangja pedig a Vilmosé. Egészben véve atyámrá, sir Williamra emlékeztet, — mondá nagynémém, — folyvást bátyámmal foglalkozva.

— Gyermek, — mondá lord Crewe, komolyan nézve rám, — ha rád tekintek, saját Dórámat látom ifjú szépsége teljében. De ő most a legszebb nő nekem a világon!

Némém ismét csak Tamást hasonlítgatta családunk többi (néhai) tagjaihoz, míg a püspök egy futó tekintetet vetett bátyámrá s úgy látszott, inkább érdeklődik a Forster-család nőtagjai iránt.

Mikor nagynémém levetette uti ruháját s divatos, virágos selyembe öltözött, magásra férsült hajjal s gazdag csipkével borított fejdíszszel, méltóságos megjelenésére meg kellett valánnom, hogy ily szép nő (mert negyven éve daczúra igazán szép volt!) még sohasem láttam s egészen elmerültem nézésébe.

— Mire gondolsz gyermek? — kérdé mosolyogva, mert kétségkívül kitalálta gondolatomat.

— Asszonyom, — felelé, — engedelmevel arra gondoltam, hogy hányszor hallottam itt a Bamboroughban s az egész Northumberlandban, az uraktól és a köznéptől, férfiak és asszonyoktól, öregektől és középkoruktól, a szép Forster Dórát emlegetni; de csak most értem elragadtatásukat.

— Csitt, gyermek, — mondá mosolyogva és elpirulva, junói szépségében és vénusi bájjában, míg legyzőjével szeliden ütötte meg arczatom, — a szépség csak egy nyári évszakra való; elhervad s odavan mint a rózsák. Én már öreg vagyok; nézz túlrödbe, te szép vagy és fiatal; de tudd meg, hogy a te szépséged sem tart örökké.

Mikor vacsorára mentünk, lady Crewe kívánta, hogy mutassuk be neki Hilyard urat — a ki szerényen távol akarta magát tartani — s hogy velünk is vacsoráljon. Nagyon kegyesen beszélt vele, a jószágot és háztartást illető dolgokról. Vacsora után a püspök sürgette a lefelé, mert hosszú utat tettek s ki van fáradva.

Öreg ember volt már, 77-ik évében; de tartalása oly egyenes és méltóságos, járása szilárd és biztos, az öregseg túrdelmei oly kevéssé látszottak meg rajta, hogy mindenki inkább ötvénnesnek hitte volna, ha galambfejér hosszú haja (mert saját haját viselte, nem azt a csúf parókát) nem mutatta volna arczat. Símará borotváltság, felső ajka fölött kisdéd porge bajusza, fején mindig fentartott kerek bársony sikkája, bő selyem főpapi ruháján elől a fehér mellfordor, s a bő fehér ingujjak — a római egyház bibornokait sejtették benne, míg ercea fel-tünősen emlékeztetett I. Károlyra, a vértanu-ki-rályra.

— A kísértetes szobába helyezték el, le-

ányom, — monda nagynémém, mikor az asztaltól felkeltek, hogy hálószobájukba menjenek, — a melyben sir Claudius bamboroughi és blanchlandi birtokotegy Crewe kezére.

— Ne félj, kedvesem! — szolt a püspök, megfogva neje kezét, — elűzök én minden gonosz lelket, mely álmokat háborogatná.

Mikor elvonultak, mi hárman — Tamás, én és Hilyard ur — még soká fenmaradtunk s rólók, főleg a püspök úrról beszélgettünk. Lord Crewe Nathaniel, durhami püspök, a Stenei, Northumberlandban egyik régi és főrangú Crewe-családból származott s az ifjabbik fia volt atyjának, de bátyjai elhunytával ő örökölte a család címzeit és birtokait; fiatal korában kitünő növendéke volt az oxfordi Lincoln-Collegének, melynek fellow-jává is választották s később rektora lón és ehichesteri esperes s II. király titkos tanácsjegyzője. 1671-ben oxfordi püspökké választották, honnan két év múlva a durhami jávadalmazottabb püspökségre tétették át, melyet ötven évig viselt, minél hosszabb püspökség az angol egyházban, ha jól tudom, senki sem ért. II. Jakab alatt, mint tudva van, nagy gyűlöletet vont magára, e király erőszakos rendszabályainak támogatása miatt, ugy, hogy 1688-ban száműzetésbe is kelle menekünie, de csakhamar visszatért, még harmincz éven túl háboríttatlanul viselte püspöki méltóságát. Elveikhez mindig hű maradt s a Stuartok isteni jogát mindig támogatta, de az idegen uralom alatt okosan távol tartotta magát a tényleges politikától.

A mi vagyoni helyzetét illeti, az — egy családi magánbirtoka, mint püspöki jávadalmi után — fényesnek volt mondható. Údvarát rendszeren Durhamban tartotta, de azonkívül is öt püspöki palotája volt — melyek közül különösen az aucklandi szette huzamosb tartózkodásra.

— S most, Tóni, — mondá bátyám, — püspök aludván a feldelek alatt, nem enkelhetünk, de azért csendesen ihatunk. Add ide, fiam a whiskyt és ezitromot. Ő ladsága, azt hiszem, jóindulattal viseltek irántam. Mi?

— Oly jóval, — felelé a becsületes Tóni, — hogy nagyságodnak csak szólnia kell és semmi kívánságát sem fogja megtagadni. A mi engem illet — itt egy sóhajjal félbeszakítá magát s szomorú arczalal fogott a puncs-készítéshez. Én pedig elhagytam őket — s feküdni mentem.

(Folyt. köv.)

NYELVBOTLÁSOK ÉS TOLLHIBÁK.

II.

Sonntag Henriettenek, a hires énekesnőnek, első föltűnése után a párisi olasz operában, egy csoport divatucras beszél elragadtatva róla Tortoni előtt, egyik hangját magasztalva, másik szépségét dicsérve. «Igazán nagyon csinos», — szoltott közbe egy harmadik, — «csak az ár, hogy egyik szeme kisebb, mint a másik.» — «Kisebb!» — kiáltott föl a leglekülső. — «Barátom, bizonyosan a látóöved csalt meg. Ha azt mondtad volna, hogy nagyobb, mint a másik, közelebb jártál volna a valóhoz.»

Valami könyvtárnok egy terjedelmes theologiai könyvtár darabjait lajstromozta. Kezébe akad egy héber betűkkel írott könyv, melyet, egészen érthetetlen levén előtte, nem tudta, hová sorozzon. Érett megfontolás után végre a következően írta be: «Egy könyv, a melynek végén van az eleje.»

Egy félénk fővárosi polgár, kit este, hazatérésben többször támadtak már meg az utcán, panaszkodott, hogy ki nem teheti lábát az utcúra alkonyat után. «Mert nem hord magával revolvert?» — kérdezi egyik szomszédja. «Ugyan mit használna, — felelé, — azok a gazemberek azt is bizonyosan elvették tőlem.»

A természet által valamely nem igen fényesen kistaffirozott, érettebb koru hölgynek szépségben szenvedélyei voltak s különösen szerette az ifjú hősöket szerepeket. Mikor egy ilyen eljártása után egy hízelgője nehány bókot mondott neki: «Űn igen jó,» — felelt szerényen, — «de hogy az ember ilyen szerepeket jól játszasson el, arra nézve igazán fiatalnak s szépnek kellene lennie.» — «Ah asszonyom,» —

vágott vissza naivul az udvarló, — «ön épen az ellenkezőről adott meggyőző bizonyítékot.»

Szintén a színészetnek volt szenvedélyes barátja egy ismert grófnő, ki a felvidéken fekvő kastélyában tartózkodása alatt soha sem mulasztotta el e hajlamának hódolni. Egy alkalommal, egy nem kevésbé színészi hajlamú társaságot hívott meg, s drámai előadást szerveztek, melyen a szomszéd falu lakosai voltak a közönséget képezni hívatva. Mikor minden szép rendben megtörtént, értesítették a grófnőt, hogy a környék főbb parasztaiból álló küldöttség kívánna tisztelegni nála és a társaságnál. Természetesen bókokat várta és tehetségeinek nyilvános elismerését, R. asszony igen udvariasan fogadta a deputációt, de mennyire meg volt lepve, mikor látta, hogy feles számu hajlamosok után sem jut egyikük sem szóhoz. A küldöttség tagjai előbb rá, aztán egymásra néznek, nem tudva, hogyan kezdjék, végre az urnő maga is zavarba hozva a hosszas hallgatástól, udvariasan megkérdezte, miben lehetne még szolgálatjukra. Mire egyikük bátorságot kapott s ki-

nék. Egy nem nagyon szellemes barátja, kicsiny és igénytelen pár szem tulajdonosja, figyelemmel hallgatta minde megjegyzéseket, s föltette magában, hogy ha valaha férjhez megy, férje csak oláh lesz és senki más. De hol találjon egy rangjához méltót? ez nem volt könnyű dolog. Gazdag és független lévén, nem hiányoztak kéri. Lengyelek, görögök, oroszok sorban jelentkeztek, de mindegyiket elutasította. Végre megjelent egy az óhajított nemzetről, egy herceg, és rövid udvarlás után hazavitte menyasszonyát Oláhországba, miután előbb a nő vagyona nagyobb részét ráíratta. Néhány hónappal később azonban Ghyka hercegnő egyszer csak levelet kap a távollévőtől, mely a következően végződik: «Megkímélhetem volna magam attól, hogy ily szerencsétlen házasságot kössék egy féltáddal, a ki szinte sohasem józan és minden vagyonomat elverte... Czelomat azonban még sem értem el. Azokból, a miket kegyed mondott, azt képzeltem, hogy az itteni levegő csodálatosan fog hatni rám. Azonban már több mint egy féle, hogy itt vagyok, s

De ez általános lélektani indokon kívül egy más oka, vagy magyarázata is volt a toulonihoz hasonló jeleneteknek. Orvosi és egészségügyi köröknek véleménye volt az, hogy hasonló szórakozások jótékony befolyással vannak az alsóbb néposztályok egészségi állapotára, s gyöngítik náluk a kholerára való hajlamosságot, melynek különösen kedvez az erkölcsi lehangoltság. A tüzek gyújtásának ezenkívül általános az az értelmet is adták, hogy az tisztítja a levegőt. A kholera betegségről újabb felállított s legtöbb tudományos valószínűséggel bíró elméletek szerint ugyan ez is csak oly naiv hitnek tekinthető, mint a megfűstölési eljárás czélszerűsége; de a touloni és marseillei városatyák bölcsesége is csak oly vaskalapos és kupaktanácszerű, mint sok más magisztrátusé a világon, ennél fogva nem csodálkozhatunk azon, hogy tisztultabb nézetekre nem emelkedett.

Ily tüzgyújtás színhelye volt, szintén a hatóság egyenes rendeletéből, részint elnézése mellett több nyilvános utca és tér Toulonban, de különösen a Vieille Darse nevű ki-



TÜZRÁKÁS A KHOLERA ELLEN A TOULONI RAKPARTON.

böfentette, hogy ők bizony «azért a kis borralvalóért» jöttek. A grófnő nem tudta, jól hallott-e s ismételte a kérdést, s egészen lehűlt, mikor hallotta, hogy a jámborok, kik egy szót sem értettek az egész előadástól, csak a grófnő iránt való tiszteletből ültek ott, s most már szeretnék meg is fizettetni magukat.

1815-ben, a Bourbonok visszállítása idejében, oly sok királypárti emigráns kért nyugdíjt és hivatalát az új kormány alatt, hogy a miniszterek, meggyőződést szerzendők igényeik jogoságáról, tanácsosnak tartották őket kikérdezni 1793-ban vallott politikai érületük felől. A többek közt egy husz éves ifjú is egy hölgy által állásra ajánlatván Blacashoz, a miniszter első kérdése ez volt: «Milyen volt ez ifjú politikai magatartása a forradalom alatt?»

Pár évvel ezelőtt Páris egyik uralkodó szépsége az oláh születésű Ghyka hercegnő volt, kinek gyönyörű szemei közbámulat tárgyát képeztek. Távol attól, hogy a hercegnő erre hiú lett volna, mindig azt erősítette, hogy ha Franciaországban szépek is tartják szemeit, hazájában, hol mindenkinek olyan van, fel sem tűn-

biztosíthatom önt, hogy szemeim cseppel sem lettek nagyobbak, mint előbb.»

A KHOLERA TOULONBAN.

Többször olvashattunk újabb a kholerahírek között olyan jelenetekről, minőket a végső kétségbeesés sugall az embereknek, midőn a pusztulás és veszély legretentőbb pillanataiban fékvesztett szilajszággal dobják magokat a tomboló vígság lázmámorába s izgult kedélyvel keresik a feledést. Toulonban, Marseilleben a vész legfélelmesebb dühöngése alatt naponta katonai zenekar játszott az utcákon s vig dalakkal gonyolva a gyöttrődő lelkék halál-félelmét, vagy pedig tüzeket gyújtottak fel a tágas téreken, melyeket az életével leszámolt tömeg az őrzőgés egy nemével táncolt körül. Csak a középkori rajongás idegrohamos önkívületei s beteg erkölcsének rajzai mutatnak példát az emberi szenvedélyek és lélekállapotok ily minden közönséges fogalmat meghaladó kontrasztjaira.

kötőhely. Szemben a hajózás védszellemeinek kolosszális bronz-szobrával, mely fehér márvány-talapaton áll, evező lapáttal jobb kezében s a ballal a Közép-tenger felé mutatva, nagy és izgatott tömeg állta körül a föllángoló tüzrakásokat, majd csüggedten és nyugtalanul, majd pedig vad kitöréssel s féktelen kedvvel. Néhányan dalolva, kiáltva táncoltak körül a tüzeket, míg a lángok, folytonosan élesztve, tizenöt-husz láb magasságra is felcsapdostak, és sűrű fekete füstgomolylyal burkolták körül a házak falait, meg szikrákat és perjéket szórtak a zajongó tömeg szemei közé. A jelenet a legnagyobb mértékben groteszk és megdöbbentő volt.

Újabb hírek szerint különben a kholera, első fészkeben, Toulonban már elmúltnak tekinthető, a mennyiben az utóbbi két hét alatt a betegedések száma rohamosan megcsökkent s néhány napon egyetlen halálozás sem fordult elő. A hat hét alatt, június 20-dikától július 31-dikéig áldozatul esettek száma azonban 728. A legközelebbi napokban már a városból menekülni kénytelenített lakosok nagyobb része is

kezd visszaszállingozni, és sok boltot és műhelyt újra megnyitottak. Mint látszik, a vész mind idelebbre, Olaszország felé igyekszik venni útját.

OSTENDE.

Miniszterelnökünk kedvenc tengeri fürdője, Ostende, még abban az esetben is megérdemlé a bemutatást olvasóinknak, ha nem fordulna elő oly gyakran a hírlapokban s az utazási könyvekben, hogy az olvasó jóformán mint régi ismerőst üdvözlí. Ostende ugyanis jelenleg a földgömb egyik legnevezetesebb tengeri fürdője. Rendkívül előnyös fekvése, Nyugat-Európa három legnagyobb nemzete, az angol, francia és német társaságában s még hozzá semleges és oly területen, hol tudvalegőleg a közlekedési eszközök a legfejlettebbek s az ipar és műveltség csaknem páratlan kényelmet nyújt, már magában biztosítja e híres fürdő látogatottságát; de maga a fürdő igazgatósága is gondoskodik a kényelem minden

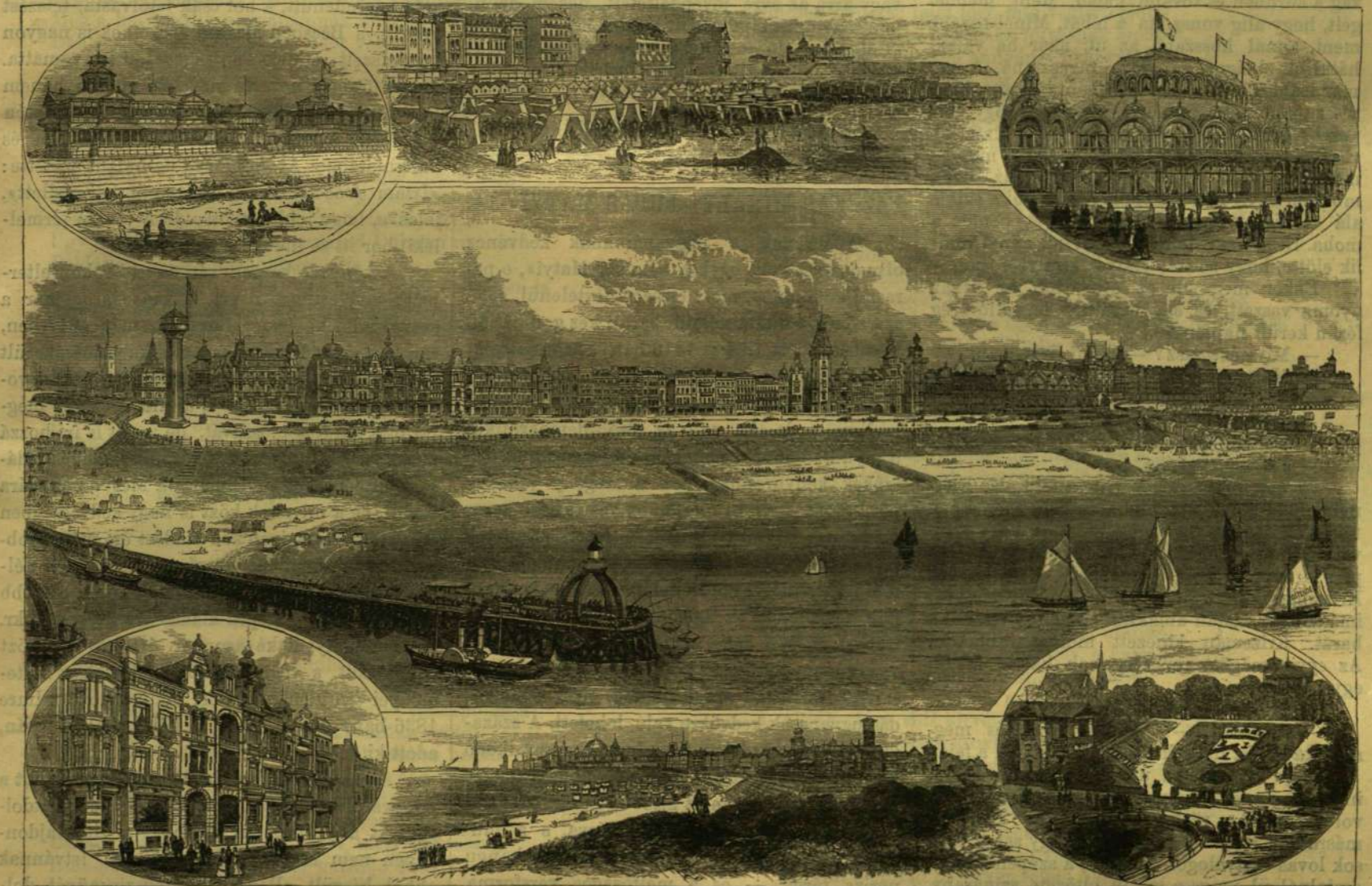
tengeri rákokat, melyeknek itt van egyik főpiacuk. A tengeri-rák-halászkok még Anglia és Norvégia partjairól is idejönnek és zsákmányaikat (egy-egy hajón rendszeren 8—10,000 van) itt rakják ki. Tengeri rákokat a város körül fekvő mocsarakban mesterségesen is tenyésztnek. 1878-ban a város kikötőjében 1316 hajó fordult meg 418,750 tonna-tartalommal. Különösen nagy az összeköttetése Angliával, úgy hogy innen évenként 20—25 ezer ember is megfordul benne.

Mindamellett kétségtelen, hogy Ostende főnevezetessége jelenleg a tengeri fürdő, melynek hírét az évenként itt megforduló 15—20,000 furdővendég a világ minden részébe elviszi. A város előtt körülbelül 1 kilométernyi hosszu (1500 lépésnyi) kőgát (digue) vonul el. E gát 3—4 méter széles, általában sétatérül szolgál s még az ugynevezett estakade, két, a tengerbe benyomuló czölöpös végűt s sétatérnek használtatik. E hatalmas kikötő, melynek építéséhez II. József és I. Napoleon is jelentékenyen hozzá járultak, a mennyiben az utóbbi építette a nagyszerű

erősen emlékeztet a rótszakállu Frigyesről szóló mondásra. Tudvaleg, hogy a német mondásban rejli jövőndölés teljesült a német császárság helyreállítása óta; Mátyás királynak új szereplése a szarkamadár kibáltával fog kezdődni.

Az érdekes közlemény így hangzik: Vasárnap délután bizonyos faluban a templom elé gyűltek össze az öreg emberek, tanácsot ültek sok mindenről, meghányták-vetették a jelen kérdéseit, belevegyültek a multba és szerettek volna bepillantani a jövőndöbe is. Szóba került az a csodálatos régi patkó is, mely a török harczok idejéből való és ott leledzik a községi legelőn. Felmerült ennek kapcsán az a kérdés is: vajjon eljönnek-e még a törökök vagy sem? A jelenlevők egy része igennel, más része nemmel felelt rá.

Egy öreg apó ült a czipterem elpusztult kőfalán és térdére nyugasztá könyökét; az ő szava döntött a kupaktanácsban; ily fontos kérdésnél tehát lehetetlen volt hallgatnia. Furfangos ember vala ő kgyelme, s ilyen gondol-



A király és királyné pavillona.
A gát.

Ostende nyugot felől.

A gyógyterem.
A park.

OSTENDE ÉS ÚJ TÁRSAS-HELYISÉGEI.

gondolható neméről. Milliók vannak már e fürdőbe befektetve, de azért újabb díszítések s építkezések évenként történnek, a paloták, kaszinók, mulatóhelyek egész kis várost tesznek ki s nincs művelt nemzet, melynek képviselői ne találnának itt valamit, mi hazájukra emlékezteti s mind e kényelem mellett mérsékelt igényű emberek is olcsón megélhetnek benne.

Ostende különben mint város is eléggé jelentékeny. Antwerpen után itt van Belgium legnagyobb kikötője, vasútja Németországgal és Franciaországgal közvetlen érintkezik, jó hajókázható csatornák vezetnek Belgium és Hollandia nagy városai felé s Londonnal élénk hajózási összeköttetése van. A város lakosainak száma 1876-ban 16,800 volt, utcai szépek, szélesek, egyes épületei, minők az 1711-ben épült városház, bürze s világító torony, nagyon érdekesek a megtekintésre. Mint kiválóan iparüző és kereskedelmi város, sok látványt nyújt. Különösen nevezetes halászati kereskedése. Évenként mintegy másfél millió forint értékű halat árulnak a város piacán, nem számítva a híres ostendei osztrigákat és

zsilipeket, vendéglőkkel, kávéházakkal és palotákkal van körülveve s az 52-5 méter magas világító toronyig mindenütt fényt és pompát lehet benne látni. Itt vannak a fürdőhelyiségek is, bár maga a fürdés nagyjórészt a tengeren történik; vízbe tolt kis kabinokban öltöznék s vetkeznek a vendégek s tetszés szerint uszkálva a tenger vizében, rang- és nemkülönbség nélküli társaskört alakítanak. A kikötő védett helyzete s a közel folyó Golf-áram hatása által előidézett egyenletes hőmérséklet igen kellemessé teszi e fürdőhelyet, melynél megvan a tengeri fürdők tagadatlan egészséges hatása, de egyúttal nagy kényelme is. Ez az oka, hogy Ostende hírneve, mint tengeri fürdő, évtizedek óta fennáll, sőt folyvást emelkedik.

A MÁTYÁS KIRÁLYRÓL SZÓLO KRIZSMAN-FÉLE JÓSLAT.

A Prágában megjelenő «Slovansky Sbornik» legújabb (8.) számában igen érdekes jóslatot találunk Mátyás királyról, mely tartalmára nézve

kodott: «ha azt mondom, hogy nem jő el többé a török, nem lesz jó, mert a töröknél gonoszabb ellenség nincs; ha azt mondom, hogy eljő, még kárát vallhatom; eh, ha eddig nem jött, ne is jöjjön ez után.» Így gondolkodott elméjében, aztán nagyot köpött és megszólalt: «Tudjátok mit, szomszédaim, egy kosár sármányba fogadok, hogy nem jő többé a török, de már kettőnek nem állok elébe.»

— Hogy lehetne az? — veti ellen az egyik szomszéd, — a sembielyi jóslatban sok macakos harczról van szó, ki mással vívniok azt, ha nem a törökkel?

— Ez még hagyján, külön dolgok vannak a «Krizmán-féle jóslatban», — feleli az apó, és hátra szegi fejét, vele ugyan senki ne akaszsa össze a tengelyt. — Krizsmán olyan gonosz háborukat jósl, hogy mentesen meg tőlük az Isten; de azt nem állította, hogy eljő a török, sőt ellenkezőleg azt jövőndölő: feltámad Mátyás király és a töröknök is és minden ellenségünknek összezuza csontjait.

— Hogy is beszél Krizsmán Mátyás királyról? — kérdi a baloldalon álló szomszéd. —

Kigyelmed azt jól tudja, mondja el nekünk; én is hallottam valamikor, de már elszállt a fejemből.

— Hogyan történt, hm? — kezdi az apó a beszédet. — Krizsmán iródek volt valami birtokon, olyanforma szikár ember lehetett, mint az a városi ur, ki a deszkák után szedi az adót, csak hogy nem oly csunya.

— Egyszer kísértelt ő és ura — nem tudom már, gróf volt-e, vagy más valami — az erdőbe, és olyan messze találtak menni, hogy azt se tudták, hol vannak. Krizsmán tudnivaló lévén, szívesen járt ismeretlen helyeken.

— Menjünk, nézzük meg, hova is vezet ez az út, — szól Krizsmán az urának, — soha sem jártam még erre, és nem is tudtam róla, hogy itt ut is van.

Feleli az ur: — Krizsmán, ne menjünk mi tovább, térjünk vissza! Lásd, ugy is eltévedtünk már, még teljesen eltalálnánk tévedni.

— Aztán mi volna akkor, — feleli Krizsmán, — valahova mégis vezet ez az út, mindenütt járt és síma. Én vissza nem térek, történiék a minék történiék kell.

Az ur visszatért, Krizsmán pedig pálczát vág a sűrűben és tovább halad. Ment, mendegélt, hogy alig vonszolta a lábát. Minél tovább ment, annál hosszabb az út, akár ha valaki hátulról elválná és előre ragasztaná. A nap már lealodóban; Krizsmán báni kezdte, hogy vissza nem tért, midőn észre vette, hogy nem vezet több ut előre. Eltűnt egy szikla alatt, köröskörül pedig sűrű erdőség. «Lám,» mondja magában, «bár visszatértem volna az urral, most mennyit kell máznom!» Lehajol a szikla alá és lát ott valami írást, melyet benőtt a moha. Nézi, nézi, de nem érti, csak annyit emlékszik előtte, hogy az írás Mátyás királyról szól.

Ekkor megnyitja az ajtó, hol az utnak nyoma vezet, és egy baráthoz hasonló öreg férfi került napfényre.

— Mit nézegetsz? — kérdi Krizsmánt.

— Mátyás királyról van itt valami írva s én nem tudom elolvasni.

— És szeretnéd azt tudni?

— Nagyon szeretném.

— Kövess engemet.

És egy mély üregbe vitte a föld alá. Elérnek egy óriási templomhoz és belépnek. Épen miséztek; benne, az volt a különös, hogy a hívek mind szundikáltak, és az oltárnál levő pap is bóbiskolt. A barát beül a padba, int Krizsmánnak is, üljön le mellé. Egy kicsideg imádkoztak, aztán ablaktól ablakhoz vitte őt a barát. Krizsmán kinézett minden ablakon. Az egyik mögött rengeteg sok halott feküdt egy halomban.

— Mi ez? — kérdi a szerzetes.

— A pestis, — felelé a barát, és megmondta azt is, hogy hol és mikor üti föl a fejét.

Majd kinézett az utolsó ablakokon: földindulás, éhség, aszály és más elemi csapások voltak ott. Az utolsó ablakon át két egymásra dőlő hegy látszott. Bent nagy sereg volt, sok lovas és gyalogos. Közülük, a szépen terített asztalnál ül maga a király, öltözete szinarany, oldalán hosszú görbe kard lóg. A katonák mind aluszaknak, egyesek orrukkal ütik a nyeret, egy bóbiskolnak, másoknak térdét veri bőlíngató fejük. A király magánosan könyöklő az asztalon, ő is alszik.

— Ki az? — kérdi Krizsmán.

— Mátyás király és az ő serege, — felelé a barát. — Épen valamely ellenségre készült seregével, midőn a két hegy föléje borult. Jó ideje már, hogy itt alszik. Koronként fölébred a király és kérdi: repülnek-e még a világon olyan madarak, melyeknek fehér és fekete a tolluk, vagyis szarkák? Ha azt felelik, hogy repülnek, megrázza a fejét és megint elalszik. De ha egyszer fölébred ő is és serege is, kitérnek a hegyek közül, legyőzik minden ellenségenket, azokat is, a kik valaha szorongattak, azokat is, a kik ma elnyomnak. Borzasztó háborúk támadnak majd a földön. Nemzet fog küzdeni nemzet ellen. Mátyás király aztán mindenkit legyőz és olyan jólét fog következni utána, melyről a szent írás azt mondja: «egy akol egy pásztor».

— És mikor lesz az, hogy nem lesz többé szarka a földön? — kérdezi Krizsmán.

— Majd ha a falon csüggő nagy kardot valaki kihuzza tokjából.

Krizsmán is neki rugaszkodott a markolatnak és huzta; de alig bírta egy ujnyira ki-

huzni, s a kard megint befutott a tokba. És mihelyt a kardnak parányi részecskéje előtűnt, Mátyás király és serege tüstént emelni kezdték fejüket, dörgölni szemüket, mikor aztán a kard visszaszaladt, ismét elszenderegtek.

— Látod, még nem ütött az órája. Ha majdan oly hős születik, a ki bejő ide és a nagy kardot kihuzza a hüvelyből, akkor nem lesz több szarka madár és Mátyás király se regestül kitör a földszinére.

— És mikor születik meg ez a hős? — tudakolja Krizsmán.

A barát nyakon üti és görbe szemmel végig nézi: azt nem akartam megmondani.

— Hol van most a Krizsmán-féle jóslás? — kérdi az egyik szomszéd a mondókáját alig bevégezett apót.

— Tudja isten! Krizsmán idejében megvolt a gazdáknak, a kik tudták olvasni a tiszta írást. Akkortájt tollal írtak, nem úgy, mint ma látható a könyvekben. Ugy hiszem, hogy az urak semmit se tudnak róla. Most az emberek egyre kevesebbet-kevesebbet törődnek az ilyen dolgokkal, az írás pedig ma már elveszett. Némi ember még sokat tud arról, a mi erre vagy arra az évre jövedelgetett, nekem azonban már mint elpárolgott a fejemből. A Mátyás királyról szóló történetre még oly jól emlékszem, a mint valaha elbeszéli szokták volt.» Eddig a cseh lap közleménye.

Csehből közli CSOPEY LÁSZLÓ.

FAZEKAS MIHÁLY «LUDAS MATYI»-JA.

Apáinknak s nagyapáinknak kedvenc olvasmánya volt egykor «Ludas Matyi», e paraszti költemény, mely először névtelenül, sőt a szerzőnek is tudta nélkül, baráti kez gondjából, Bécsben látott világot 1816-ban, s azonnal közkevdességre kapott s elterjedt, nemcsak a tanult emberek, hanem a tulajdonképeni nép körében is. Nem csoda. Ez volt az első, demokratikus irányú költemény, melyben a földesurak és uriszékek kényuralma ellen a szegény jobbágy pórfiu igazsága van oltalomba véve s háromszor diadalmas boszura segítve. A hazai állapotok javítására törekvő jobb részek, a haladás eszméi iránt, még csak sejtelemmel, fogékonyaknak tetszhetett az igénytelen kis költemény iránya; a nép fiai a magok sorsának hűn, elevenen s egyszerűen rajzolt képét látván benne, szívesen olvasták annál inkább, mert a megoldás ugyancsak kedvökre való lehetett. A századunk első negyedében irodalmunkban uralkodó klasszikai irány hozta magával, hogy a népies tárgyú költemény, mint kisebb szabású komikai eposz, hexameterekben legyen írva, s a műértők észrevették, hogy az alantas hangu póriás tárgy — és a méltóságos versforma közti ellentét még nevelni volna alkalmas a komikai hatást, kivált ha a szerző még pompázóbbá s minél hangzatosabbá tudta volna tenni verseit, hogy az ellentét tárgy s előadás közt annál feltűnőbb legyen. — A köznép pedig, mely a versformákhoz nem értett s csak a magyar népdal-rhythmusokat ismerte, a kissé nehézkes hexametereket úgy olvasta, mint a prózát s meg volt elégedve azzal, hogy jól megértette a keresetlen előadást. S Ludas Matyit nemcsak minden suhanec ismerte az országban s a gyermekek is el tudták beszélni a tetszetős sujet-t.

Említettük, hogy első kiadása Bécsben jelent meg, név nélkül, sőt a szerző tudta nélkül. A költemény szerzője pedig Fazekas Mihály nyug. huszár-kapitány volt, a ki Debreczenben 1760-ban született s fiatalágát katonai szolgálatban töltvén, századosi ranggal vonult nyugalmába s szülőföldjén, apjától örökölt házában töltötte nyugalmi idejét, s barátságban volt az összes ottani tudósok s írók körével; Csokonával, a kör nagy költőjével, Pethével, a nyelvész és encyclopedista íróval, Diószegivel,

az orvosdoktor-botanikussal, Kerekessel, a matematikussal s dilettans nyelvész- és versíróval, kik mindnyájan a Földi által alakított ugynevezett «debreczeni kör» tagjai voltak, mely a Kazinczy nyelvújítása ellen a tösgyökeres magyarságot s ugyanazt a konzervatív irányt képviselte, melyet mai orthologusaink a «Nyelvőr»-ben több tudománnyal, mint jó izléssel sürgetnek. Fazekas a nélkül, hogy kiváló költői tehetséggel bírna, költői léleknek nem volt híjjával s fő művén, Ludas Matyin kívül néhány szép lyrai darabja is maradt fenn (1836-ban egy kötetben), melyekben a dal belső és külső formája jól van eltalálva. Ludas Matyit maga és barátai mulatságára írta s az egy ideig csak bizalmas körben kerengett a jó ismerősök közt. Kerekes, ki előbb debreczeni segédtanár, aztán kisújszállási rektor volt, fél évi Keszthelyen a gazdasági intézetet időzött, onnan Bécsbe ment matematikai tanulmányai szélesbítésére, mindenüvé magával vitte barátja kéziratát s mivel az mindent, a hol csak felolvasta, tetszést aratott, s Bécsben Márton Józsefnek is nagyon megtetszett, ennek segítségével ki is nyomatta. A szerzőt nem nevezte meg a címlapon, hanem maga irt hozzá egy kis előbeszédet, szintén hexameterekben s a munka szellemében és hangulatában. Az előbeszéd dátumát ezt tette: «Irtam Jobbotthon, egy kancsó jankai mellett», jelezve, hogy jobb otthon; de a jankai (érmel-léki) bor itt se hiányzik neki.

A könyvecske ponyván s másodsor már a szerző adta ki, ismét Bécsben, már 1817-ben, ezuttal csinos kiadásban s azokkal a jól sikerült s tetszetősen kivit rézkarcokkal, melyek lenyomata jelen kiadásunkat is díszíti. A szerző megtartotta barátja előszavát, de maga is irt hozzá egyet s a két előbeszéd a későbbi számos kiadások mindenikében megmaradt. Mert a ponyvára került, de a miveltek közt is nagy kedvességben álló könyvecske igen sok kiadást ért meg, többnyire Debreczenben, évszámokkal s évszám nélkül, azonban képek nélkül, hogy annál olcsóbb lehessen. Mert a képes kiadás ára 36 pengő kr. volt; a ponyvaiaké azonban 10—20 kr. közt váltakozott, s végre fölvetett Fazekas költeményei gyűjteményébe is, melyet Lovász Imre 1836-ban, nyolcz évvel a költő halála után, adott ki.

Azóta «Ludas Matyi» lassanként lemaradt a ponyváról is, hacsak Tatár Péter lelketlen átdolgozását nem vesszük számba, a ki tulajdonképen nem is azt, hanem Balogh Istvánnak abból készült allegorikus népszimrávét dolgozta át. Kár volna pedig, hogy egészen feledésbe menjen. S mi azért újítjuk meg az irodalomtörténeti és szépművi tekintetből egyaránt nevezetes művecskét, melynek a mellett társadalmi s politikai vonatkozása is különös érdeket köles-nőz. Csupán azt jegyezzük meg meg, hogy a régi írásmódtól csak annyiban nem térünk el, a mennyiben az a mértékre is bir vonatkozással.

EGYVELEG.

* Kék harisnyások lakomája. (Diner des bas bleus) volt nemrég Párisban. A furcsa összejövetelt Thilde Janka, a «Gil Blas» szellemes szerkesztőnéje rendezte s nagyobb részt írónők vetek részt benne, mind azurkék harisnyában. Egyesületet is alkottak, melynek egyik pontja az, hogy csak szép nők lehetnek tagok s valóban a megjelent nők közt igen sok feltűnő szépség volt.

* A pápaszemek feltalálását 1280—1310 közt levő időre teszik. Bizonyos hogy a XIV-ik század kezdetén Olaszországban már ismerték. A feltalálók közt leggyakrabban emlegetik Spina Sándor nevű pizai barátot, ki 1313-ban, s aztán Salvaniano degli Armati nevű florenzi nemest, ki 1317-ben halt meg. A feltaláló minden esetre olasz volt.

LUDAS



MATYI

EGY EREDETI MAGYAR REGE NÉGY LEVONÁSBAN. IRTA F. M.

ELŐLJÁRÓ BESZÉD AZ ELSŐ KIADÁSHOZ.

Jámbor olvasó!

E munkácskának ki legyen szerzője, ha kérded, Nem tudom: az bizonyos, hogy az én kezeimbe csak így jött. Név nélkül; nekem egy szomszédom hozta az Erdő-Hátról, vagy honnan, hogy jó lesz rajta nevetni. Majd borozás közben. Igaz is: mert rajta nem egy-két Vidám estvéket töltünk; még Marci kanász is, A ki nagy A-t se tanult soha, sokszor majd megütötte A guta, úgy rohögött: No ilyet soha gazduram, úgy mond, Még a hetvenedik napagámnak lelke se hallott. Beh furcsán perdül; pedig a sor vége nem egy meggy Mint a nótában szoktak. Osztan meg akárki Irtam uram! de gonosz esontnak kell lenni, ugyancsak Tudja mikép szoktak. Így ítélte Marci tudatlan Fővel; mások még több szepet láttak ezen kis Munkában, de kivált a többek közt, nekem a sok Körömfont magyaros szólás formája, meg a nagy Könnyűség, elmes lelemény, természeti festés, Melyek ezen kisdéd munkát kedveltetik, egybe Ugy megtetszetek s egyszersmind Döbrögi urnak Példátlan példás megjobbulása is egybe Ugy szívemre hatott, hogy azonnal, mint Matyi, én is Háromszor tettem fogadást, hogy közbeocsátom A furfangos eszű Lúdas Matyi tetteit, és már Szükség, hogy szavamat teljesítem, mint magyar ember. Ebből áll az egész dolog, a mit mondani szükség Volt, legalább annak véltém. Most utra bocssátom A Matyit, országot hadd menjen látni; ne féljen Döbrögi ur, mert ő már többször nem veri ám meg.

Irtam — — — JOBBOTTHON
Egy kancsó jankai mellett —

A kiadó.

A SZERZŐ AZ OLVASOHOZ.

Hajdann ütleggel magyarázták a mi atyáink Hogy mi az alsó rend törvénye? kinél az igazság? — A ki erősebb volt, ugyanaz kényére bitangolt. — A leposékolt nép dühös indulatja kanóczezal Adta jelét olykor bosszújának; de oroszlan Szíve kevésnek volt, hogy mint Matyi visszapofozza A mi goromba csapást vett a zabolátlan erőtl.

Elmult a vad idő; ki van ennek szabva határa Szintugy mint annak; szent a törvény; s az igazság Fennen hordja fejét, mert van bizodalma hazáknak Bölcs fejedelmében. Bátrann eleresztlem azért én Döbrögi Matyását, mint medvét, mely vadománál Emberi kézre került, és már gazdája dudáján Ugy illeg-billeg, hogy rajta akárki nevetet, Senki fiának sem lévén oka tőle szepgni.

Bécsbe ugyan hírem nélkül szöke póre gatyában És boglyas fővel: most én osimlókba kötözve Fürteit, és e kis kacagányát vetve nyakába, A korhelyt, fogadott apjának visszabocssátom.

Debreczenből januárius 12-én 1816-ban.

F. M.

LUDAS MATYI.

ELSŐ LEVONÁS.

Hajdann egy falubann, a Nyirenn-é, vagy az Erdő-Háton, vagy hol esett, jó szerrel nem jut eszembe, Már csak elég az, hogy: volt hajdann egy öreg asszony, Özvegy volt, s egy rossz fija volt. Ez munka fejében Nyáron a legyet a szárán csapkodta napestig, Tőlenn a tüzelő mellett a piszkafa végén Ácsorgott el egész napokat; jó anyja eléggé Zsémbelet rá; de akár a száraz falra marokkal Borsót hintett volna, szitok, mocok és a hurítás Annait tett Matyinnak, (Matyi volt neve a sihedernek) Ily tunya életet élt ő jó ideig; hanem egyszer Holtra elunta magát; hosszuknak kezdte találni A napokat; s nem elég tágasnak az anyja telekjét: Addig nyújtódzott hát, hogy valahára szokatlan Bajra veteite fejét, s kigyaloglott a falu végén Lévdő dombig, a hol szoktak volt mindenik innep Délestén az időtöltők karikába hasalni. — Mint sziszeg a főt lúd idegenre: Matyinkat is akként

Gúnyolták ki az ő vele nőtt egyforma korású Virgonczok; de csak ott volt már ő s nem sok időre Összegyalulódott velek. — Innen látta először A mi fiunk, nézven szanaszéjjel, az ég karimáján Dalmahodó hegyeket; más részről mint ugyanannyi Nyársakat a távol helységek tornyait; itten Vette ki a szóból, hogy szomszéd vármegye is van; És a többek közt, hogy a híres Döbrögi vásár Egy hét mulva esik. Felperczene benne az ország Látására való kívánság; már az eszében Kezd sok gondolatok forrása mozogni, pezsegni; Nincsen nyugta; fejtő tőri, míg végtére előtte Rés nyílik, melyen szándéka folyásnak eredhet.

Anyjának husz szép annyányi libái valának Egy vén gúnárral, s egy pár öregecske tojóval, Jókör költék azok, maga bajmolt vélek az özvegy, Hogyha szerencsésen, úgy mond, fel tudja nevelni, Majd egy kis télére való árulna belőlök. E lúdkra fené fogait Matyi, kéri az anyját Bízni rá azokat, hogy hadd próbálma szerencsét; A vásárra bemenne velek; jó móddal eladná; S így kapadozva talán kupez is kerekedne belőle, Mely úton sok rácz úr lett abbann az időben.

Korhely! léhűtő majd a vásárra pokolba! Mit keresél az egész nyáron? jobb, hogy ha dologhoz Látás itthonn: — az anyó így s így mocskolta le Matyását. Ő pedig a vásárra menést föltette magába, Már pedig ő, a mit feltett furfangos eszébe, Azt onnan sem tűz, sem víz nem ütötte ki többé; És addig kunyorált, hogy csak rá vette az anyját: Ám no hiszem legyen úgy, úgy mond, áldjon meg az Isten, Csak lendíts valamit, mert héj nagy bűn a henyéles. Kedve derül Matyinnak, szerez egy jó kézbeli füttykóst S a sutból kivon egy pókháló-lepte tarisznyát, Mely öreg apjának soha sem szállott le nyakából. Ebbe az anyja rakott túrot, hájat, kenyeret, sőt, S fohagyomat; az alatt ő a vén lúdkat arrább Hessegeté; az eladni való húszat kiszakasztá, És egy körmön font ostorral az utra riasztván, Anyjának minden jót kíván, s ballag utánok.

Döbrögben vala hát ekkor vásár, a hatalmas Döbrögi úr örökös jószágában, ki magáról Azt tartotta, hogy ott neki a felség se parancsol; A mit akart, az volt törvény, s tetszése igazság. A portékáknak maga szokta kiszabni az árát, És a mely darabért többet mert kéri az áros, Elkönfiskáltatta, meg is büntette keményen. Hogyha pedig nétan más olcsón vett meg akármit És neki megtetszett, csak azért kivette belőle, Hogy fentartódjon fegyverrel nyert ősi jussa.

A mint Döbrögi úr ekkor sétála alá s fel, A mi Matyinnk és a szép husz liba tűne szemébe, Annnyival inkább, mert minden süvegelte szeméjét, Csak Matyinnak volt fenn egyedül a főrevalója. Kérdi az ur: ki ezen lúdk gazdája? Magam la! Így szólott nagy nyers nyakason Matyi. — Ejnye gazember! Nem tudod itt ki az ur? majd emberségre tanítalak! Hol vagyon a süveged? mi ezen lúdknak az ára? — Bényomván süvegét, s megrázintván kacagányát: Három márvás, úgy mond, párja az ilyen amollyan! — Kérdi az ur: id' adod fele árán? — Ő bir az apja Lelkének sem alább párját egy kurta forintnál.

Döbrögi vág egyet sinkójával; nosza három Fogdmeg toppan elő; Matyit a kastélyba cibálják: Ludjait elhajtják; és a kapu közt hevenyében Ötvent vágnak rá, melyet süvegele faránál Egy ispan híven szemlált, és Döbrögi bősös Karszékéből szemlélt. — Matyi így szólt, hogy felereszték: Én uram a fizetést köszönöm, ha az Isten erőt ad, S életben megtart, majd megszolgálom; azért csak Bóvja fel e kapu félfájára, hogy el ne felejtse: Háromszor veri ezt kenden Lúdas Matyi vissza! Ezt csak alig végé, néhány zöld ingesek agyba-Főbe verék, s kivették jól meghurczolva hajámál Fogva, hogy a földet még a lábujja sem érte. Mig huzták vonták, még egyszer visszakiáltott: Aztán háromszor veri meg Lúdas Matyi kendet! Hogy már ott kinn volt, így szólott a sokasághoz: Majd meglássátok, háromszor megverem azt la! Ezt minden neveté; de kivált a Döbrögi háznál Örültes szavain Matyinnak hahotára fakadtak.

MÁSODIK LEVONÁS.

A mi Matyink, könnyen lehet elgondolni, hogy anya Háza felé képpel sem fordult; bugva morogva Elment földetlen földig; s elvitte magával A bosszuállás lelkének is ördögi mérgét. Hogy dühe cséljához juthasson, pénzkuporásra Adta magát; jócskán keresett is, hol napi számmal, Hol szolgálattal; s néhány nyelvekre eléggé Jártas lett, mert sok nagy városokat bebarangolt; S annyira-mennyire sok mesterségnek kitanulta A csinját-binját. Bizván hát mind az eszéhez, Mind erszényéhez; hogy Döbrögi meg ne csalódna, Ugy mond, már egyszer vele számot kellene vetni. Képe azóta nagyon elváltozott néki; azonban Döbrögi házánál elenyészett híre nevével. Bátrann elmegy hát a nyílt udvar kapujáig, A melynek küszöbén nem igen kedvére hasalt volt. Látja, hogy a füstös nagy ház helyére azóta Pompásabb palotát újabb izléssel emeltek, A fala fel van már építve, de a fedeléhez Még faragatlan fák vannak halmozva rakásra. Meg lesz már, így szól Matyi, meg lesz Döbrögi verve. Elfördül onnan, veszen egy félkezi szekerczét, Zsebbeli ölmérőt, s plajbászt egy írha-kötővel; És egy vándorló olasz ács-formába jelen meg. Eljutván a nagy kastélyhoz, mint ahoz értő A falnak szélét, hosszút mérkéli szemével; Onnan vizsgáló képpel megyen a fa-rakáshoz; Olykor fel-felnéz, a fákat megmosolyogja, S csóválgatja fejét. Meglátja az úr is az embert, Arrafelé sétál; mit akar? megkérdezi. Semmit,



Háromszor veri est kendem Lúdas Matyi vissza!

Ugy mond, méltóságos uram! csak ezen vala útam, Meg sem is állhatnám, hogy az illyent meg ne tekintsem, Mert mesterségem; látom, hogy akárcsi csinálta, A palotában a kőműves munka királyi, Bár csak már fedelét láthattam volna; reménylen E díbdáb fákkal nem akarja az úr bekeverni. Mondja az úr: ezeket bizony én vágattam az erdőn Csak hozzá vetvén. Jók, jók, úgy mond Matyi, apróbb Házaknak, de nem ily kastélynak; Róma felé kell Forgani, hogy pompás fedelét láthasson az ember. Én, nagyságos uram! láttam, s dolgoztam is egy-két Herczegi munkákat; de bizonynyal mondom, ezekből Nem képes takaros mivét készíteni; — kirántja Mérőjét, — mérkéli, — be kár, hogy öt ujnyi hibázik; Amde hisz ez nem az én dolgom, senkit se gyalázzok, Sem magam ok nélkül más munkájába nem ártom. Menni akar; de az ur megtartoztatja. — Barátom! Még nekem, úgy mond, nincs egy ácsfal is alkum, az ur hát Járt az olasz földön? — tessék béjónni! — Ebédje Volt-e már ma? — Ha a munkám fog teteszeni, nem fog Nálam az országbán nemesebb gardára találni. Elmosolyodja magát Matyi, és dicséri az urnak Építészeti izlését, sajnálja, ha itten Tán alkalmasabb fákat nem lenni ezeznél. Oh! mond Döbrögi, nincs a földön oly jeles erdő, Mely az övénél jobb s gyönyörűbb fát tudna nevelni. Látni szeretné azt Matyi. — Döbrögi pontba parancsol Egy hintóba fogatni. — Szakács találjon azonban! — Mit bémenne nekem, Matyi mondja, hogy arra való fák Hogyha találatnak, jó volna talán kijegyezni, Sőt tán egyuttal vágatni is. — Egybe az iszánt Szőlőit! — kétszáz fejszést rendeljen az erdő Sarkához. — Készzen az ebéd; jól laknak, a hintó Ott terem. — Egy pillantat alatti kinn vannak az erdőn.

A fejszések is ott vannak már. — Járja az urral A roppant tölgyest Matyi, és vágatja ha szép fát Sejt meg. — Már minden munkást elrendeke széllyel, Kedve szerént: nem tud még egy szál fára találni. Beljebb mennek hát, — vizsgálódnak, Matyi egyszer Mondja, hogy ő már lett. — Egy sűrű völgybe lecsalja. — Ilyen lenne derék, ha hogy ölnyi kerülete volna. Döbrögi mellé áll s által próbálja ölelni. Akkor megkapván Matyi túlnan két keze szárát. Egy gúzszal, melyet csak azért font, összeszorítja. Nem vagyok én uram ács, hanem a Lúdas Matyi, úgy mond, Kit kend megcsapatott, és elrablotta libáit, S háromszor fogadát, hogy visszapüfölgeti kendem. Ez most hát első. Vág egy jó tölgyfa-husángot, S azzal tarkótól talpig meghányja keményen. Döbrögi hasztalanul hánykódott, mert fa-mohával A száját jól betömöközte; azonban az erdő Rengett a sűrű kopogástól, s a rohanó fák Vad morgásaitól. — Mátvás az urat megagyaltván És a lúd árát a zsebeiből kikeresvén, Törli szemét-száját, és a sűrűbe illant.

Már a fejszések, nem lévén munka, pihentek. Már jobbra ledöntve hevert a czimeres erdő Legszebb része; menőfélen már a nap: az ember Bár ha dologtalan is, de az ácsorgást is elunja; Még sem jó sem az ur, sem az ács. Végtere az ispán Nem veszi a dolgot trefának, hoppogát: erre Hoppot mond itt, ott, meg amott a rengeteg erdő. Hallgatnak; de csak a baglyok huholási szakasztyák Félbe az alkonyodást követő vadon estveli csendet. Már most mindnyájan kurjantnak; a hangok özönje Zengeti a zordont; beljebb-beljebb morog a mig



Ilyen lenne derék, ha hogy ölnyi kerülete volna.

Mélyenn elnémul. — Figyelem van utána, sehonnán Egy kukk hang se felel. Most, most szeppen meg az ispán, Széllyel rendeli a látványosságot, hogy az erdőt Hajtsák meg, mert már bajnak kell lenni akárhogy. — A mint egynehány hajtók a völgyet elérik, Hallanak egy olyan horkantást, mint mikor a kant Megdől, és szívet ért sebje miatt az utolsó Elhőrgötte. Mi az? megdöbben az ijedezésre Rákapatott jobbgy; hátrál; ordítja az ispánt; Ott terem az, s félénk népét biztatva lemegyén Olálkodik az alja velek. — Mit látnak? az Isten Mentse az illyentől még a jó krimi tatárt is! Fához kötve urok, fa-mohával szája betömve, És a drága ruhák szét vannak rajta felvele. Elvágják a gúzt, és skájából kifeszítik A mohot; a remült ispán instálja alásan, Hogy mi pogány gyilkos kizozta meg illyen erősen A nagyságos urat? Felelet helyébe aludt vér Ömlött Döbrögiből; sok csuklás közbe sokára Ugy nyöghette ki, hogy Lúdas Matyi meggyilkolta. — Egyik jobbgy a másikkal kurta gubáját Megrántá: más a mellette valóra könyököl Titkon bökdöse, mig urok óbegatva könyörgött; Oh fiam! vigyetek szaporán, mert meghalok, úgy mond. Megfogadák ezek a jó emberek és az ölkben Viték a kocsihoz, mások fa-mohát szedegettek És derekának lágy fekvést puhogattak, az egyik Szűrét tette alá, másik betakarta gubával. — Hogy haza czammogtak vele a lovak, egy banya hét pint Szappanos égett bort kent széjjel rajta; az udvar Egy kis mákszemnyit sem aludt, minden köhénésre Ott-hat férfi-cseléd, és szintugyan anyyi fehérszép Útköze egymáshoz; nagy volt egy szóval a hü-hó!

(Vége következik.)

A SÁR-SZENT-LŐRINCZI PETŐFI-ÜNNEP.

A tolnamegyei Sár-Szent-Lőrincz e hó 10-én kegyeletes ünneppel állított látható jelt a nagy költőnek, ki ifju éveiben itt tanult.

Az aug. 9-iki nagy vihar s nagy eső után fölvirradtreggelen közel s távolról sokan gyűltek össze Szent-Lőrinczre. Egyszerű földmivek, mesteremberek, gazdatisztek, lelkészek, tanítók, grófok és bárók, szegény nők és urhölgyek, fiatalok és aggok jöttek el a költőnek megadni a tiszteletet. A papi udvaron összegyűlekezvén, 10 óra után megszólaltak a harangok, dörögtek a mozsarak s a Rákóczi-induló mellett mentünk a régi iskolaépülethez, melyben a kis Petrovics 1832-ben, mint első osztályu gymnáziumi tanuló, Lehr András kedves s általa mindig szeretettel emlegetett tanára ajkairól tanulgatta Horáczi nyelvét. A «Szózat» elnevelése s Tolnamegye alispánja helyettesének, Madarász megyei jegyzőnek lelkes megnyitója után meghatottan kezdé ünnepi beszédét Petőfi egykori tanárának fia, Lehr Albert, a tud. akadémia küldötte. E derék fiatal tudós és igazi magyaros nyelvérzessel bíró nyelvész és gyűjtő hatással szölt ép azon ház előtt, melyben ő is született. Utána alulirott szavaltta el alkalmi ódáját. Most a kétezernyi ünneplő közönség lement a házhoz, melyben Petőfi tanult. Itt dr. Sass István főorvos emlékeztet vissza «dieső barátjára». Majd a Kisfaludy-társaság képviselője, Baksay Sándor állt az emelvényre. Kedves, magvas, szép beszédet vártunk tőle s ő ilyet mondott. Köszönet neki, hogy örömmel, lelkesedéssel jött hozzánk s kifejezést adott annak, hogy jót miveltünk, mikor a költő lábnyomát megjelöltük az emléktáblákkal. Baksay után újra alulirott mondott alkalmi ódát s végre Madarász alispán-helyettes a táblákat a község kegyeletes gondjába ajánlotta. Erre a «Himnusz» zendült meg s a babékoszoruhat letéve az emléktáblára itt is, mint előbb az iskolánál, visszamentünk a paplakba, a sátor alatti közbeledre.

lehetett Bartókra. Lehr dr. Sasst és Sántát éllette, amaz, mint a ki a Petőfi-ünnepegy igéjét kimondá, emezt, mint a ki ez igét megtestesíté. Bergmann lelkész Baksayt, Baksay Tolnamegyét, Sánta Baksayt, dr. Sass Lehrt, a lőrinczi bíró a közönséget, Mészáros lelkész Sántát éllették. Marhauser tanár 25 frtot gyűjtött «Petőfi-alap»-ra. Délután a templom-terlen népmulatság, az Lszó-féle Petőfi-mellszoborral díszített sátor alatt pedig táncvigalom fejezte be a szép ünnepegyt. S. K.

TÁRCZA A GYÜMÖLCSÖSBŐL.

A kánikulai napok heve a tavasz zsenge virulásáról az érés korszakába vezet át. A te-

nyeszet titkos munkorésének teljes fokozott erejével mártja ecsetét a legelőtűbb és legbujább színekbe, a természet valódi orgója, az mely az érés időszakát jelöli. A virágok és hímest lepék eszményiebb fejlődés-fokát a gyümölcs-időszak komolyabb és gyakorlatibb uralma váltja föl. A természet a maga költői és csillogó ábránd-



Borjádi prészház.



Borjádi méhes.



Zsivora szülőháza Sár-Szent-Lőrinczen.

A vendégsereget látva, repesett a lelkünk örömben, képviselve volt itt nemcsak a nép, hanem a népek pártfogósága is. Gr. Apponyi, gr. Széchenyi, gr. Eszterházy, báró Angusz, Apáthi lelkész, Bauer lelkész, Bergmann lelkész, Dobrovizky Gyula és Kálmán, Fördös D. Garay (a költő testvére), Göttmann, Grünwald, Kálmán D. a «Prot. Pap.» szerkesztője, Kiss István jegyző, dr. Kiss, Kocsics, Kurczok, Kollmanok, dr. Láng Frigyes főorvos, Lemle, Marhauser bonyhádi tanár, Mészáros czecei ref. lelkész, Mészáros gazdatiszt, Nagy, Ócsay, Pesthy K., Pesthy Elek szolgabíró, Petrich F. képviselő, Ritter esperes, Dörre Tivadar a «Vasárnapi Ujság» rajzolója, Reichert lelkész, Schád tanító, Schäfer tanító, Schleining jegyző, dr. Somogyi gazdatiszt, Stauber, Szeghy Zoltán földbírtokos, Szeremley Lajos, Tegzes, Tomka G. lelkész, dr. Varga, Varsady L. tanfelügyelő, Vágner, Vidovszky inspektor, Vizeiner tanár, Kiss B. gyónki tanár, Eiferth tanító, Dumajcsik lelkész stb. voltak vendégeink, részben nejeikkel és leányaikkal együtt. Sajnáljuk, hogy Bartók Lajos, ki mint a Petőfi-társaság képviselője volt bejelentve, hirtelen megbetegedése miatt le nem utazhatott hozzánk. A Petőfi-társaságnak azonban intézkednie kellett volna, hogy mégis képviselve legyen.

A sok felkészített sorát az alispáni-helyettes kezdte meg, a királyt és családját élteve. Sánta a költő-herceg, Petőfi szellemére, ennek lelkes követőire, a vendégekre köszöntő poharát, különösen az akadémia és Kisfaludy-társaság képviselőire s a jelen nem

valtozatosabbak, s tavasszal legbujóbbak, nyár folyamán öltik magokra legerőteljesebb árnyalataikat. Mint minden, úgy a hit, hogy a teljes kifejlettség állapotába jutnak. A nyár a férfúság igazi évszaka, az érzélgés és a nőies melankholia legkisebb vegyülete nélkül. A sejtelmek helyett a cél táruul benne öntudatra, s még örömei is, melyek a tavaszban oly burkoltan, oly képlegesen szóltak képzelmeinkhez, itt inkább megtalálják az érzékgés, a valóság érthető nyelvét.

A gyümölcsök feccéi a cseresznyék, ök mosolyognak ránk először a sötétzöld lombok alól, utánok jönnek a szilvák sárgán, mint az arany, zölden vagy amethyszhez hasonló ibolyaszínben, de mindig azzal az aranyos himporral, mely szendén takarja szúi valójukat s az első érintésre szétfoszlik. Majd a baraczkok piruló gödrös arca pelyhes selymével ingerel, s többet igér, mint a mennyit izének közönséges mindennapiságával s kissé vadóc utóamatával beválthat. Az arisztokratikus, pikáns zamat meggyet kivéve azonban alig van finomabb gyümölcsnem, melynek tulajdonképeni évszaka ne az ősz volna.

Ilyen a körte is, a legnemesebb gyümölcsök egyike, mely pedig nem dícsékedhet előkelőbb származással, mint az utszéli vadkörtefa, mely

ingyen teríti szájhúzó gyümölcsét boldog-boldogtalan elé. Körte már a rómaiak is ettek s Cato hat változatát írja le, Plinius pedig farkmanczótót. A most ismert és tenyésztett fajok azonban ötven év alatt megnegyeszerződtek. Különösen e század eleje óta indult a körte-tenyésztés nagyobb virágzásnak, úgy hogy ma több mint 900 fajt ismerünk belőle, mintegy 3000 különböző névvel.

A pergamen-körte, e vékony héjáért és kitűnő levevényeért különösen kedvelt körtefaj már a XVI-ik században is ismeretes volt. A francziák Bergamote-nak nevezik, bizonyosan, hogy magoknak hódítsák a fölfedezés dícsőségét, vagy hogy a lombard Bergamoból származtassák. Mások azonban Pergamen, mysiai városra viszik vissza eredetét, honnan a ró-

miaiak hozták volna be, hogy aztán pirum regium (királyi körte) név alatt egyék — a mi különös módja lehetett a megtisztelésnek — egy köztársaságban. Egyéb-iránt e körte viheth legmesszebbre föl nemességenek családfáját. Lindley, angol pomológ, Csásarnak tulajdonítja, hogy Nagy-Britanniába behozta, honnan aztán később másfelé is elterjedt. Mindazáltal, a körte minden kultusza daczára a kétségtelen, hogy a régi fajok már sokat vesztettek hitelökből. Gyöngülnek, természetükben igen szeszélyesek kezdenek lenni, vönülve pedig felettébb kényesek, s minthogy nincs a világon örökké tartó dícsőség, tehát mind jobban kezdik az újabb fajokat fölkarolni.

A mi az almát illeti, természetes, hogy eredetét — a paradicsomra viheth vissza. Igaz ugyan, hogy a biblia régi szövegében csak fáról (arbor) és gyümölcseről (fructus) van szó, minden közelebbi megjelölés nélkül, de az a hit, hogy a tudás fája valóságos almafa volt, már ugy megörögződött az emberiségben, hogy lehetetlen többé kiirtani. E mellett emel szót az 1738-ban elhalt tudós bajor orvos, Agricola is, midőn erősíti, hogy a kérdéses gyümölcsnek csakugyan almának kellett lennie, mert kettőmetesze 10 magtokot lehet benne észlelni, a mi megfelel a tizparancsolatnak, melyet isten azután ránk rött. Héttel ellenben a hét főbűnt jelképezné, melybe Ádám utódei elmerültek. S az a hit, hogy ez sem elég meggyőzni a kétkedőt, meg kell nézni a tudós Ursinus «Arboratum biblicum»-át, mely a földi paradicsomot timenteti föl, czimlapján egy gyümölcsösöl megrakott almafával s körülé szójátékos jelmonddal: «E malo nascitur omne malum» — minden rossz almából ered. Ily bizonyítékok előtt minden okoskodás kénytelen meghátrálni.

«A milyen az almafa az erdő fái közt, olyan az én kedvesem az ifjak közt.» Mondja egy helyt az Énekek Éneke. Tovább pedig: «Föl-öbresztettem az almafa árnyékában, ott, a hol anyja szülte.» Mindezekből kétségtelen, hogy a sidók is ismerték és nagrabecsülték az almát. A görögök már hat fajtát ismertek — a hetedik az, a melyet Páris nyújtott a legszebbik istennőnek, s a nyolczadik, a melyet Eris, a viszály istennője gurított az olympi tanácsba. Lászik tehát, hogy az alma mindig végezetes szerepét játszott. Daczára azonban annak, hogy a ró-

maiak már huszonhat fajtát ismerték s hogy Dél-Európában már a legregibb idők óta fogva honos volt, inkább hihető, hogy északra származik. Nagy hátránnyal és visszahatással voltak mindig a gyümölcsök történetében a harczok és népvillongások. Ily időkben a kolostorok, mint a béke egyedüli helyei maradtak csak a gyümölcsök menedékei és fentartói. Annyi bizonyos, hogy majd minden európai nemzethez, ideértve Németországot is, hol Nagy Károly honosította meg, Olaszországból került a gyümölcsök. Híresek voltak itt a Medicek és a ferrari bibornok gyümölcsös kertjei Tivoliban. De minden gyümölcs között az alma minden időben legnagyobb szerepet játszott, egy a mythologiában, mint a történetben. Rokonságot a szőlővel az is mutatja, hogy Dionysost tartották mindkettő első tenyésztőjének s míg a szőlőtől magának tartotta meg, az almát Aphroditének ajándékozta. Ezáltal a szerelem jelképe lett. Aphrodite három arany almát adott Melaniósnak is, hogy azokkal a gyors lábú Atalantát magának nyúl megnyerje. Almat, a hesperidák aranyalmáját kapta ajándékul Junó is, Gaeadól, mikor Zeüszsel menyegzőjét tartotta; ezt hozta el később Herakles a hyperboreák országából, hol három hesperida s egy százezü sarkány őrizte. Az északi régebben alma kezezi az ása k ételét s Iduna az őrizőjük. Az északi fel-fogas az anyakébel és a tápláló szeretet jelképét is öszekötötte vele, s egy kereszttel felette a birodalmi almává, a világalom látható jelvé emelkedett.

Az alma mindenesetre regibb gyümölcs a körténél. 1643-ig már Európában 128 alfaját termelték. Ekkor kezdődött a körte vetekedő népszerűsége, melynek csakhamar előnyt adtak a fogyasztók és termelők. De a Calville- és Bantul-almák üde és husos zamata, a Páris-almák pasztikai tökélye, az eper-, tányér-, jages-, vaj- és kormos-almák illatos különfélése azért még mindig kiváló csemegék gyanánt szolgálnak asztalainkon. Mi több, a jövő is az almáé. Minél inkább folytatja a fillokszera pusztításait a szőlőtők közt, annál valószínűbbnek látszik az a fölfevés, hogy a jövő pezsője nem más, mint — az almabor lesz.

Egyébiránt az ideai hőségek azzal biztatnak, hogy ez idén legalább még nem lesz ok a bor surrogatumaíról gondoskodni. A nagy meleg meg fogja adni a fűrtöknek a maga zamatát és ezukortalmát. Gondolhatni, milyen lesz majd az eredményt ily kedvező körülmények között különösen ott még, hol nem a mennyiségre, hanem a minőségre vannak szüretelésnél főteknittel. A hol csak azokat a fűrtöket szedik le, melyek teljesen érettek, és ezeket igen finom olóval, úgy hogy hatvan munkás egy egész napon át alig tud két-három hektoliterre való bort leszüretelni. Ily fáradságos gondosság csakugyan igazolja aztán némely nedűnek ropant magas árát.

AS UJ NORVÉG MINISZTERELNÖK.

A csöndes Skandináv-félszigeten, melynek nepeiről oly ritkán emlékezik meg a táviró, a jelen évben egy nagy fontosságú forradalom ért végett. Csöndes, vérméltű forradalom volt; egyszerű emberek, nagyjörszént a szó szoros értelmében földművelő paraszok szellemi harca a király s a hatalmon ülő nagyk ellen. E harc már több éve foly, szenvedélytel yet ugyan, de méltósággal. Az egyszerű norvég paraszok és halászok, kik a norvég storting tagjainak nagyobb részét képezik, bámulatra méltó szívbírást s következetességgel védelmezték alkotmányos jogokat a reakzionárius párt ellen, s megtörtént az a parlamentaris életben is ritka eset, hogy a minisztereket, mint a korona tanácsadóit, nemcsak törvényszék ele állították alkotmányos eljárásuk miatt, hanem el is itelték. Oszkár király, ki a reakzionáriusok pártján volt, a Norvégiaóval personalis unióban álló, de különben teljesen önálló Svédországra támaszkodva egész a feszültség engedte menni a dolgokat, már-már az volt a közönséges nézet, hogy polgárháború tör ki, míg végre a királynak kellett engednie s az év június 26-án az ellen-zék végleges diadalra jutott. Nagy esemény ez Norvégia történetében, nagyobb, mint bármilyen 1814 óta, midőn az ország függetlensége kimondott. E kis ország népe, mely a legmí-

veltébb és politikai érettség tekintetében legmagasabb fokon álló népek közé tartozik, e békés forradalom által fényes tanubizonyágát adta erejének életerepességének. Az új minisztérium tagjainak nevei Európában kevéssé ismeretesek, még leginkább szerepelt a király személye körül levő miniszter, Ole Richter, ki az utóbbi hat éven át Norvégia és Svédország londoni követe volt, de hazájukban mindismert, tekintélyes szabadelvű férfiak s kinevezetésüket a nép oly ostsztalan örömmel üdvözölte, mint nálunk 1867-ben az első minisztereket. Maga a miniszterelnök, Sverdrup János, ki nek arczképét is közöljük, évtizedek óta vezérfia a norvég népnek s a legutóbbi békés forradalomban is az ő rendkívüli tehetségének és államférfini tapintatának sikerült főképe a győzelmet kivívni, megbuktatni a reakzionárius pártot, s létesíteni a különben már régóta demokratikus érzelmi s szervezeti államban a miniszteri felelősség minden következményeit.

Sverdrup 1816-ban július 16-án született. Anyja már születése után négy év mulva elhunyt s a fiu nevelése főképe nagynénje kezében volt, ki a francia forradalmi eszmék iránt egész lelkesedést keltett föl benne. Tizenhat éves korában Krisztianáiba ment jogot tanulni s 1841-ben nyerte el az ügyvédi oklevelet. Több éven át egy vidéki törvényszéknél működött s e minőségében ismerkedett meg a néppel. 1844-



Sverdrup, az új norvég miniszterelnök.

ben megnősült s nem sokára Laurvikba, egy Norvégia déli részén levő kis városba ment, hol mint ügyvéd működött s a munkásszétály segítségével 1851-ben a parlament tagja lett. Néhány év mulva Krisztianáiba költözött s 1859-ben Akershus megye követévé választott meg, mely választás azóta folyvást ismétlődött. A norvég parlament (storting), bár ez országban született arisztokracia nem létezik, két kamarából áll. A 111 követ közül (37 városi, 74 vidéki kerületekből) ugyanis egy negyedrészt alkotja a felsőházat (lagthing), a többi a mi alsőházunknak megfelelő testület (odelsting). Sverdrup, ki már a 60-as évek elején vezér szerepet játszott az ellenzék vezérférfiai között, 1862—71-ig az odelsting elnöke volt, azóta pedig a storting elnöke. Mint szónok és vitaköz kiváló tekintélyü s ellenzék korában igen erősen ostorozta a minisztereket, de még tovább is ment, mert a nép fenségét hirdette folytonosan s egyik képviselőházi beszédében föllálította az elvet: „Mind a hatalomnak e teremben kell összpontosulnia.” Mint első felelős miniszter, ő egyuttal az első is, ki a norvég parlamentben hivatalosan megjelenik s társával együtt mult július hó elején foglalta el itt székét a nemzet örömylakozatai között.

Norvégiaóban, melynek körülbelül hazánkéval egyenlő nagyságu, de részben igen zordon éghajlata területén alig két millió ember él, a műveltség oly magas fokon áll, hogy e kormányvóság valóban a közönségesletem felett meg s az új alkotmányos korszak bizonynya hasznos is leend. A már említett két férfin kívül a miniszterek még a következők: Daee Lajos hadügyminiszter; Sörensen A. igazságügyminiszter; Haugland B. pénzügyminiszter; Arc-tander S. belügyminiszter; Blix tanár közoktatásiügyi miniszter; végre Stang ülnök és Sverdrup Jakab lelkes, állami ügyvivők Stock-holmban.

A K U T B A N.

Falusi történet.

Az egész falu megdöbben, mikor a szomorú eset megtudta. A férfiak haza szaladtak a mezzei munkából, az asszonyok sápitözva adták szájról-szájra, hogy mi történt. Gyengő Balázs uram és Csopák a kutcsináló, épen a kutat igazították az udvaron, mikor egyszerre a kut fala nagy robajjal összeesett; roppant porfelleg támadt egyszerre s mindakettő élve temetkezett sírjába.

— Csoda lenne, ha megmenekedtek volna, — mondogaták egymásnak. — Próbáljuk meg mégis, hátha kimenthetjük őket.

Rögtön munkához láttak. Nem csoda; Balázs bácsit nagyon szerették a faluban, nem sok familia volt a környéken, a melyiket egyben-másban a maga lekötelezettjévé ne tett volna. Csopák is derek, pompás egy fiu volt, legfőlebb... no tudják, egy kicsikét duhaj, de hát ki gondolna most erre? A borzasztó szerencsétlenség, melynek áldozatúl estek, mindenkiket nagyon megdöbbenetett. Az asszonyok imádkoztak.

Még az éjszaka beálta sem szakította félbe a munkát. Fáklyákat gyújtottak s a mellett dolgoztak egész addig, míg a hold éjfél táján kibukkant.

— Vajjon a Balázs felesége tudja-e már az esetet? — Hát hiszen ott volt, épen ruhákat terítgetett a kőtérre. A nagy roppanásra hátra nézett s hallotta még, a mint a szerencsétlenek rémülettel felordítottak. Menten elájult, azóta nem is tudták felocsolni.

— Szegegy asszony! Hogy is szeretete az urat; pedig biz a mi a fiatságuát nézi... — De olyan is volt az az ember hozzá, mint egy darab kenyér. Nem igaz, szomszédasszony? — Olyan volt az máshoz is, lelkiem, hogy az isten nyugtassa meg a haló porában.

Eltelt az éj, s még a munkának semmi látható eredménye. Roppant földrakást kellett eltávolítani s az omladás bizonyosan nagyon, mélyen történt. Mindenkit csüggedés fogott el.

— Ejj, szó sincs róla, hogy idején kisérek legyünk. Legjobb lesz, ha imádkozunk a lelkekért. Végök van.

Földre illesztették a föleiket a kutnyílás irányában, de semmit sem hallottak.

Pedig a kut fenekén tegnap óta egy ember nyögött kétségbeesetten. Hangja megtört a szájtól alig féllábnyra eső körtörmelékken, de füle a legkisebb neszt is tisztán hallotta feje fölött. A csakánvágyás, a taligák nyikorgása, a munkások szóváltása, mindez tisztán, kivehetőleg hangzott le sírjába.

Ez az ember Csopák, a kutesináló volt. Egy roppant kő, mely estében őt is magával rántotta, két kiszögellő falban akadt fenn, s mintegy két lábnyí átérőjü üreget képezett, melyben Csopák összezsugorodva lapult meg. Azóta ebben a helyzetben volt kénytelen maradni, lehorasztott fejével, térdait szájaig emelve, de még lélegzelve. Keskeny, hosszúkás nyílás némi levegőt juttatott be még hozzá.

— Istenem, istenem! — ismételtette szünetlen, — édes jó istenem, ne hagyj így elveszni!... Rajta, fiuk, rajta! hiszen még megmenthettek. Még élek. Oh! be derekasan dolgoznak. Jól megy. Aha! Mindjárt sikerül... De hát mért hagytták abban? Nem halljátok, hogy még van remény? Emeljétek ki sírjainkból mindkettőnket. Mert ketten vagyunk, egy öreg emberrel, a kit mindnyájan szerettek, Balázs bácsival, ... mentésétek meg ötet, mentésétek meg!... Beszéljen hát Balázs bácsi, mért nem szól egy kukkot sem? Meghalt volna? Nem, nem halt meg. Nem akarom, hogy meghaljon, mert akkor itt hagynának engem egyedül!... Isten, kezeidbe ajánlom lelkeket. Mityaúk, ki vagy a mennyben... Ki akarok menni innen, tüstént. Élni akarok. Hiszen oda fenn világosság van, zöld fák és kék ég!...

— És a kiket szeretünk, nem igaz Csopák? — Balázs bácsi! Hát nem halt meg?... Meg vagyunk mentve.... De miért hallgatott annyit idő óta? — Szeretteink is ott fenn vannak, nem igaz Csopák? — kezdé újra az előbbi hang. — Oh milyen szép dolog szeretni. Milyen borzasztó dolog a halállal cserélni fel őket, borzasztó halállal. Ugy van-e, Csopák!

— Vajjon mit csinálnak oda fönn?... Abban hagyták a munkát. Beszélgetnek. Most énekelnik kezdenek... — Halotti imát mondanak holttesteink felett, Csopák! Mert mi már csak holttestek vagyunk, Isten-hozzáodtunkunk mi mindennek oda fönn, még szeretteinknek is. — Iszonyu! Megbolondultak ezek? Megölnek, kivégeznek. Nem vagyunk meghalva! Élek, élni akarok. Gyilkos! Tolvaj! Csopák minden erejét összeszedte, hogy kiálthasson. Egész lelkét, egész erejét egy ordításban öntötte ki, de a mely ép úgy nem hatott keresztül sírja falán, mint az előbbiek. Kimerülve szakította félbe. A hang újra kezdte.

— Én is bánom, mint te, Csopák, hogy nincs már számomra több szeretet. Kiűrittetem az örömek poharát, míg a világon élttem. Az igaz, hogy csak hajlott koromban tettem; hajam már fehér lett, arczom megránczosodott, hátam meg görbült. Hej! mert nem volt időm előbb gondolni a boldogságra! Mintha helyre akartam volna pótolni, a mit elmulasztottam, mintha előre láttam volna, milyen kevés időm van még élni, mohón hajtottam fel. Szerettem Kisót, úgy, a hogy csak lehet szeretni, a nélkül, hogy az ember szíve megfagyadjon. Neki adtam testemet, lelkeket. Szerettem mint a nagyapa árva kis unokáját, és mint a fiatal legény mátkáját. Mint a katon a zászlóját, mint a földönfutó idegenné lett házját, mint a pap istenét. Szerettem, mint a hogy te szeretted életedet, Csopák.

— Igen! Az életet... Élni jó.... élni akarok. — Eleinte csak szántam, mikor megismertem. Milyen szánandó teremés is volt. De hiszen ismerted, Csopák! — Ne mesélgessem neked itt, Balázs bácsi! Semmit sem hallok magától. Beszélgetnek. — Hallo, Csopák; azt mondják, hogy bizonyosan meg vagyunk halva. — És csakugyan e szavak hatoltak le a mélybe, az eltemetettekhez. — Mi közünk hulláikhoz? Érdemes is annyit bajlódni, hogy a szétronsolt tetemeteket megtaláljuk. — Gazember! — kiáltott Csopák. — Legalább csontjainkat kell szentelt földbe tennünk, — folytatta egy hang, melyben a falu lelkeszére ismertek. — Rajta, fiaim, folytassátok!

Kitörő habota volt a kapás emberek válasza. Csopák alig lélegzett, nehogy egy hangot is elszalaszson a szóváltásból. Az izzadság gyöngyözve ütött ki homlokának.

Néhány pillanat múlva a kapavágások újra elkezdődtek; a taligák nyikorgva szállították tova a földtörmeléket.

— Folytatják a munkát. — Ismerted Kisót, úgy-e Gyuri, mikor olyan szerencsétlen, elhagyott volt? Senki lányának neveztek, mint talált gyermekek. Azaz hogy soha nem is volt gyermek. Hat éves korában mostohái elküldték a háztól. Szolgálatba állott; verte gazdája, verték a gyermekek az utcán, soha sem adtak neki egy jótéket, egy csókot, egy czírogatást, egy jó szót; szegényeknek szüksége volt rá, hogy szeressék. Én megszerettem és azt mondtam magamban: szeretni fog ő is, ha látja, hogy fogok kedvében járni. Megkértem feleségül. Előbb nem akarta hinni, hogy komolyan beszéltem. Engem gazdagnak mondtak; válogathattam volna a környék legszebb és legtehetősebb leányai közül. De mikor meggyőződött róla, hogy igaz ban beszéltem, látad volna te, hogy megörült! Sirt és kacagott egyszerre. Megeőkölt, megölelt s igérte, hogy boldoggá fog tenni. Szavát tartotta. Te tudod, Gyuri, olyan sokszor jöttél hozzánk, tudni fogod, hogy boldogra tett.

— Balázs bácsi! Balázs bácsi! Ugy tessék, mintha a csakány-üteseket most már közelebről hallanám. — Láttad, hogy milyen hizelgéssel vett mindig körül. — Az ütesek nem olyan tompák már. Ha! hogy koczcan a vas a kavicsban. — Tudod, hogy résztgitt meg csókjával, tudod, hogy fogadkozott s hogy esküdött örök hűséget. — Már egészen közel vannak, a föld megmozdult körülöttem. Jönnek, itt vannak. — No hát, Csopák Gyuri, ez az asszony hazudott; ez az asszony megcsalt engem akkor.

— Amott a napvilág, Balázs bácsi! Nézze, a nyílás tágul, a levegő megesapta homlokomat. Megszabadultunk. Már látok egy darabka eget. Igen, igen. Víggyetek ki. Megszabadultam! — Veszve vagy, nyomorult! Meghaltál... Ez az asszony megcsalt, mondom, és te voltál szeretője! — Balázs bácsi, isten látja a lelkeket... — Meghalsz! A rengeteg kő fejed felett összezsugor, agyon nyom. Agyvérződ kifeccesen, csontjaid morzsára törnek. Még néhány percig, fájdalom, csak rövid ideig, hiszen nyálmaim fájdalom közt fogsz vívódni. Azután vége lesz. — Itt vannak, látom őket. Ide, ide! Még élek. Mentsetek meg. — Mondom, meghalsz. Hogy is nem gondoltad meg, mikor ide hívtalak a kutba, hogy innen nem menekülj ki? Nem féltél, nem furdalt a lelkiismeret? Hitted, hogy örökké büntetlenül fogsz maradni? — Ide, ide, ide! — Nem menthetek meg boszum elől, Gyuri! Mindent láttam, mindenre gondoltam, mindent előkészítettem. Én alkalmaztam úgy a falhoz az a követ, hogy összezsugor, hogy gyönyörködjem halálküszömedben. Én készítettem életem feladóját, ez a gödröt, hogy tanuja lehessen szenvedéseidnek, ha nem is látalak a sötétben. Hall! istenek! itt vannak! — Még nem. Mikor egészen közel leszek, s már csak kezedet kell kinyujtanod, hogy megmenekedjél, akkor lábaimmal rád hengegetem a követ, és meg leszek boszulva! — Irgalom! Könyörület! — Hát te irgalmaztál-e? Könyörültél-e rajtam? — Ártatlan vagyok. Nem ismerem a feleségét. Soha sem láttam. Nem szeretem, utálok. — Alávál! Megtagadja szerelmét. — Oh irgalmazzon! Élni akarok. Jaj nekem! Balázs bácsi, az istenre kérem, Kisó nevében, könyörüljön. Lássa, meghalna, ha én meghalok. Ne legyen gyilkosa! — Ott vannak; élnek. Látom Csopákot — hangzott a lelkes szava. — Rajta, csak még egy kissé. — Békülj ki lelkeiddel, — dörgött Gyengő Balázs. — Imádkozzál Gyuri, mert véged van. A roppant kő megmozdult. Irtoztos ordítás tört föl a mélyből, az emberek rémülettel futottak szanaszét. Még egy földszakadás következett s ez egyszer aztán hiába való dolog lett volna mentésre gondolni. V-r.

EGY S MÁS A KHOLERARÓL.

V. (Az 1738-iki bánati nagy járvány és az óvintézkedések. A május 15-iki temesvári ünnep és a városi tanács fogadalma.)

Még egy korábbi járványról kell részletesebben foglalkoznunk, az óvintézkedéseket illetőleg fennmaradt adatok tüzetes és tanulmányos voltaért. Az 1738-diki járvány, mely Erdélyben s Magyarországon, ennek főként déli vidékein, Temesben, Csanád-és Arad megyében pusztított, nehéz körülmények közt véle lefolyását. Ausztria, Oroszországgal szövetkezve, a már mult évben a porta ellen sikertelenül megkezdett hadjáratot volt újra fölveendő. A járványt Erdélybe még a megelőző 1737-diki év októberében hurczolták be a császári csapatok keleti Oláhországból, s alig vették híre t brassói és fogarasi kerületekben való elharapódzásának, már következő febrúárban a csapatok Temesvárra is magokkal vitték. A betegeket elszigetelésé céljából Temesváron kívül fekvő tizenhárom örmény házat béreltek ki nyolcz hónapra 833 értet, s a pasa kutjánál levő házzal, továbbá a városerdőben levő vadászlakkkal egyetemben ezélnak megfelelően rendezték be. A Bécsben összeült egészségügyi bizottság is egyszerűsminde messzeható óvintézkedéseket tett, elrendelte a betegekkel érintkező orvosoknak elzárkozását, a leveleknek megfűtölését, stb.

Ezeknek dacára, mikor egy üvegeslegényen magánépületben is kitört a betegség, további intézkedéseket sem tartottak felsége-seknek. Elrendelték, hogy a fertőző hízák tizennégy napig maradjanak zárva s ez idő letelte után jól megtisztassanak; a Dunán, Tizsán és Maroson való átkelés beszüntetessék, s Szegeden és Aradon deszkából vesztglő in-

tézetek állíttassanak fel. Az volt a cél, hogy a Bánátot lehetőleg elzárják az ország többi vidékétől, s ennélfogva mindenkit, ki a Bánától felfelé utazott, kényszerítették, hogy a két intézet valamelyikénel vesztgejen s azután egészségi bizonyítványnyal látták el, mely az illető személyleírását tartalmazta s az aradi vagy szegedi tanács által volt ellenjegyezve.

Mindez még nem volt elég. Egy császári rendelet az eddigi intézkedéseket oda súlyosbította, hogy a fertőző helyégeket katonai őrség szállja meg, s agyonlövés alatt gátolja meg bárkinek is a kimenetel onnan, azokat pedig, kik titokban átlópnának, akasztásuk rögtön fel. Különös figyelemben részesültek az ép azon időben a lipsei vásárra utazó erdélyiek. Temesvárt mindazon helyeknek, hol katonaság volt elszállásova, negyven napi bezárását s ez idő lefolyása után gyökeres megtisztítást rendeltek el, az általuk megfertőzött ruháknak és fehéreműtöknek pedig haladéktalan elégetését.

A ragály mértékéről fogalmat nyujthat az, hogy a beteg-állomány márcziusban Temesvárt naponként 20 és 30, áprilisen pedig 30 és 40 között ingadozott. A halottak száma felülmulta a gyógyulókat. A lazaretekben a betegek és halál-döklők lelki gondozását magokra vállalt Szent-Katalin-egyházi ferenczi szerzetesek közül is tizenöt eset áldozatul, úgy hogy utódjára az atyák sorsot huztak magok közt, hogy ki teljesítse közülök a lelkiyatyi tisztet.

De a legdrágább szigorú intézkedések sem gátolhatták meg, legfőlebb enyhítették a járvány tova terjedését. Csongrád megyének Szgyvár községbe két bánati órah bevitte a fertőző betegséget. Temesvár környékén Palánka, Medvés, Gyarmata, Kéeska, Lippártól Lugosig és Becske-rekig egész csoport helység egymásután kaptak meg a járványt. Ujlag Szegedre és Aradra intézett rendelet most már rang- és becsületvesztés terhe alatt inti az illető hatóságokat, hogy senkit a kordonon keresztül ne eresztessenek. A vesztglésre most már 42, majd 60 nap tüzetett ki. S miután a betegség, melynek áldozatai julius kezdetén 80-ról 90-re emelkedtek, rövid időn a felegyencek közt is kitört, köroratot intéztek a törvényeszekhez, hogy a büntető egének további parancsni ne szállíttassanak Temesvárra, hanem illető helyeiken maradjanak. Maga Ferenc toszkánai nagyherczeg, ki Temesváron keresztül utazott, megkapta a kórt s csak Budán és Bécsben gyógyult ki. A kórházakban és lazaretekben foglalkozott személyzet járandóságairól egy kimutatásban a következő részleteket olvashatjuk. Minden járványorvos kapott 100, minden sebész 50 forint havi fizetést, ezenkívül pedig utazás esetében szemé-lyenként 3 forint napi díjok járt, átkötözés esetében végre évi fizetések egy negyede, mely a két első orvosnál 800 és 500 forintot tett ki. Egy fráter misericordiáé kapott ezenkívül 40, egy oláh felceser 10 forintot, két lelkiaui 20—20-at, a vizsgáló biztos 25-öt, a jegyző 10 forintot havonként, négy német beieglő napjára 17 krajczárt, két német betegápolónő 9 krajczárt, egy oláh betegápoló 17, hat felegyence 8 krt, két eleségbevásárló havonkénti 8 frttal, két fuvaros pedig 45 krajczár napszámmal volt alkalmaszva.

De e kiadások következtében a kassa nem sokára annyira megapadt, hogy Bécsből kellett segélyt várni. Egy ideig már a halottak eltemetésének költségeit sem fedezhették, ekkor elrendelte a cs. udvari kamara a hullák elégetését, valószínű azonban, hogy csak azért, mert a moesáros talajban a hullák nem voltak elég mélyre áshatók. Mindazonáltal e rendelet soha sem foganatosult, ellenben új kordonokat állítottak föl, Erdély felé Debreczenben, Bánát felé Török-Szent-Miklósban, Czegléden és Kecskeméten, továbbá Belgrád és Karloviitz felé Vu-kovár és Vinkoveczenél, a mikhez később Nagy-Kanizsa és Szegvár is járult, mint a budai és székesfehérvári országotuk csatlakozási pontja.

Julius 23-dikán a költségek fedezésére Szegedről ujlag 4000 forint érkezett be. Ugyanakkor határozataba vették, hogy ünnepek és vasárnapokon az istentiszteletet többé ne a templomokban, hanem azokon kívül tartásák. A jesuiták a soraikban támadt veszteségek következtében már akkor átadták a szolgálatot a franciszkánusoknak, ugyanazon hó végén pedig már kollégiumok is fölözött s a hátramaradtaknak az ételt az utcáról az ablakok át nyujtották be. Uj-Arad Lippártól katonai segélyt kellett küldeni, mert a nép babonából fölnyitotta azon

halottak sírjait, melyekben a baj okozót, a vámpirokat, vagy vérszívókat gyantította.

Tizenhárom havi süjtő szenvedés után, melyhez az utolsó időben, nevezetesen 1839 február 4-én földrengés is járult, oly heves, hogy, mint a jezsuiták háza történetében olvashatni, az óra harangja a felette levő kalapácsba ütközött s egymásután többször ütött, s oly huzamos, hogy az «Üdvözlegé Mária»-t a földrengés tartama alatt kétszer végig lehetett mondani, — a szigorú intézkedéseknek sikerült a veszélyt csökként elűzni. Lassanként minden-ünne megnyugtató hírek érkeztek be. Temesvárt márczius 28-dikán temették el az utolsó halottat s azóta nem fordult elő újabb eset. De minő képet mutatott a város! Tanács nélkül, védtelenül bolyongott ide-oda a sok agg és gyermek, kiket a ragály megfosztott támaszaiktól. Ezeket felsőbb intézkedés alapján aztán előbb Új-Atadra s aztán Keeskemétre küldték további elhelyezés végett. Két szállítmányban érkeztek meg oda, melyek közül az első 97 árvából és 24 aggból állott. Ellátásul minden árvának hat, és minden aggnak öt krajczárt utalványoztak ki.

Május 15-dikére volt kitűzve a vesztegzár beszűntetése. Már május 3-dikán körmenetet rendeztek a piaci Nepomuk-szoborhoz. «A menet, — írja a jezsuiták házi története, — reggel 8 órakor vonult ki a kollegium templomból, Temesváron még soha sem tapasztalt legszebb rendben. Elöl mentek a helyörség fele és tisztjeik, utának két zászló nyomában párosával a gyermekek, ifjak, aztán a polgárok és a magisztrátus, a szerzetbeli papok és francizskánusok, a zenészek trombitákkal és dobokkal, a pontifikáló fő-vikárius a szentséggel, négy főember által vitt kárpit alatt s két jezsuitától követve; a kárpit oldalánál négy fáklyás, hat zászlótartó és tizenkét fegyveres altiszt ment. Jöttek aztán a tébormokok és törzsisztiek, a tüzérek, katonapáncs és a várbán állomásozó lovasság; végre következett az asszonyok ájtatos csoportja, szép rendben (a mi elég csodálatos!). A menet végét a helyörség másik fele képezte. Így mentek templomunktól Nepomuki Szent János szobrúig, ott a zenészek himnusz játszottak, a főörséget ünnepélyesen megállították és más uton, a kaszárnya-torony felé tudnillik, újra a templomba visszatértek, a hol meg misét és szent beszédet tartottak.»

A május 15-dike emléklőben is nevezetes bucsujáró napok volt a temesváriaknak, a Bánát védszentje, Nepomuki Szent János tiszteletere. Kettős fontosságú nyert pedig a nepomuki szövetség megalakulása óta, mely Bécs és Prága mintájára Temesvárt is létrejött 1734-ben, az akkori csanádi püspök gr. Nádasdy László engedélyezése folytán. A társaságak, mely különben még a múlt század 7-dik évtizedében felelőtlén, ezéjjai voltak: embertársak jó hírnevének védelme rágalm ellen, erkölcsi tisztaság és jó cselekedetek s a legtekintélyesebb világi egének voltak tagjai, s első rektora is az akkori váraparancsnok, gr. Wallis Ferenc volt. Ez alkalommal ismét a május 3-diki ünnepélyességhez hasonlóan már reggel 5 órakor összegyűltek, s csöndes imádkozás közű tartottak a lugosi kapu felé, a ferenczdiékhöz. A guarantaine alól fölszabadi-tandó veszteglők akkor már ott összegyűlve voltak s azon pillanatban, mikor a két ájtatos csoport összegyűlt, felhangzott a szent ének, megszólaltak a dobok és trombiták s énekelve tértek vissza a már megtisztult városba, Szent Nepomuk szobrúhoz. Itt még a *laudest* élénkeltek, ünnepi beszédet hallgattak, s ezután a jezsuiták templomában áldás-orsztatás rekesztette be az ünnepélyt.

Végre, hogy az utókor se feledkezék meg a gondviselésnek tartozó hálaról a város megmentéséért, a tanács is írásbeli fogadást tett, négy pontban, melyben ígéri, hogy jövőre május 15-dikének minden évfordulóját körmenettel fogja ünnepelni, a belgrádi kapu előtt levő kápolnát jó állapotban tartja fenn, s hogy a viszszaemlékezés napján minden korsomal zenét és tánczot tilt. A fogadást ünnepélyesen kihirdették s rákövetkező év május 15-dikén meg is tartották az első ünnepélyes évfordulót, mely alkalommal latin feliratot táblát is helyeztek el a kápolna két belső falán, Nepomuki Szent Jánosnak, mint a város dögvész elleni védszentjének ajánlván.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A Pulszky-album. Az országos régészeti és embertani társulat nagyjedemű elnökének: Pulszky Ferencnek 50 éves írói jubileumát megünnepleni óhajtván, bizottságot alakított. A bizottság most főhívást bocsátott ki, mely megemlített a hírneves tudós érdemeit, a bizottság megállapodását is közli. Albumot és érmet fognak készíteni, s ezek megrendelésére szólítják föl a közönséget.

A Pulszky-album, az ünneplő férfi élet-rajzán kívül, nagy és díszesen előállított alakban, mintegy 25—30 íven a hazai összes régészeti irodalmat kisebb, becses hazai tárgy értekezésében fogja bemutatni a hazai régészeti tudomány csaknem összes művelőinek tollából, kik közreműködésüket már előzőleg bejelentették. A bizottság második czéja: Pulszky-érem veretése. Oly férfi érdemeinek megörökítése, ki egy félévad óta a hazai régészet előrevitelével és népszerűsítésével foglalkozik, legméltóbban történhetnék emlékezőm veretése és elterjesztése által. A magyar arkhologia igaz barátaitól és Pulszky tisztelőitől függ, hogy e tetemes költségre kerülő két diszta: a Pulszky-album (3 frt) és Pulszky-érem (2 frt) előfizetési árban szintén közlésre kerüljön és elterjedjen a hazában, mely összeg f. évi szept. 15-ig Czernyay József társ. pénztárnok (Budapest, nemzeti múzeum) beküldendő. Azoknak adományai, kik ugyis mint az ünneplő barátai, ug is mint a hazai régészeti irodalom Maecenásai, az illető megünneplésére szükséges előkészületek és az album minél díszesebb kiállíthatása czéljából nagyobb összeget szántak, mindig nyilvánosan fognak nyugtatni.

Vörösmarty összes munkáiból Melner Vilmos kiadásában utoljára két füzet (9—10-ik) hagyta el a sajátot, folytatva az első kötethez való jegyzeteket, melyek egyes költeményekre, azoknak különböző helyen történt megjelenésére és változataira vonatkoznak, és becses irodalomtörténeti adatokat szolgáltatnak, Gyulai Pál tollából. A jegyzetekben kívül a «Zalán futása» hőskölteményt kapjuk a füzetekben. Egy füzet ára 35 kr.

Folyóiratok. A *Természettudományi Közlemény* augusztusi füzetében dr. Torók Auréltól van egy nagyobb dolgozat «A békések uralma a föld népei közt» czim alatt, továbbá Bartoniek Gézától «A radiofóniáról», mely a fizikai kísérletezés új módszere s a fényugarak hatását a különböző anyagokra hangokban nyilvánítja. Az apróbb közlemények egész érdekes sorozata következik ezután. — A *Történelmi és régészeti értesítő* is, a délmagyarországi történelmi és régészeti társulat közlönyének új füzetében Bolesny Antal «Dacziának Malva tartományáról és ennek nyugati várvonaláról» tesz közt nagyobb dolgozatot. E mellett egy polemikus közlemény van benne Karácsány Jánostól a zástyi és biczerói apát-ság fekvéséről; továbbá egyteli közlemények, kivonatokat a társulat ülésén tartott értekezésekről, stb.

Az operaszínház megnyitása szeptember 25-ikén vagy 27-ikén lesz. Az első előadásban a királyi is megjelenik egész kíséretével. Erre az előadásra meghívókat fognak küldeni, ugynevezett «theater paré» lesz s a földszinti helyeken nők nem foglalnak helyet. A közönség részére három vagy négy este ismétlik a megnyitó előadást. A hétfőnap előadásokat október 2-án kezdik. Legalább is kedden, csütörtökön és szombaton bérletes előadást tartanak. A páholyokat már egytől egyig kibérelték, s nagy bérli közönsége van a többi helyeknek is.

Most nagy erővel folynak a befizető munkálatok e díszes épületben, mely Ybl Miklósnak méltó alkotása, s hazai erők közreműködésével készült. Tűzbiztonsági szempontokból is kitünően gondoskodtak; számos kényelmes lépcső vezet mindenfelé, s a kijárat könnyű mindenhonnan. Felöltőt, esernyőt, botot egyik helyen sem lehet bevinni. A nézőtér minden részének beosztását és kényelmét igen dícsérik.

A házban csak üldögélni lesznek s körülbelül 1400 ember fogja az előadásokat kényelmes támlánnyal végig nézhetni. A nézőtér alszínje bordeaux-vörös. Az arnyozás dús, de nem túlterhelt. A páholy-függönyök vörösek, sárgával vegyített bojtt, és zsinor-díszítéssel. Van a nézőtér földszintjén 432 támlaszék, körülbelül 60 páholy (három sorban) és a III. emeleten 700-nál több ülőhely, mely mind vörös bársonnyal van bevonva. A nézőteret egy 500 lángru bronz-csillár gárlángjai világítják. A proscenium mennyezetére, mely egészen vas, festette Lotz az Olimpusz ábrázoló mennyezet-képet. A színpaddal szemben van 6 felség és a király diszpáholya. A felség inkognitó páholya pedig balra az első emeleten az első a színpadtól. A nézőteret a színpadtól egy két méter vastagságú kőfal választja el, mely egész a tető alá emelkedik. Ez óriási falba van vágva a színpad nyílása. A színpad berendezését a bécsi Asfa-

leia-társaság készíti. A színpad maga két részre oszlik; egy nagy vagy előszínpadra, mely 26 méter széles és 22 méter magas, és egy kisebb, vagy hátsó színpadra, mely az előbbinél jóval kisebb. A színpad magassága a padozattól fölfelé 28 méter; a padozat alatt pedig tizenkét méter mély. Az egész magasság tehát negyven méter. A színpad fölötti óriási mérvű turban lebegnek a vas folyosók, a színpadhoz kellő szél és százfőle szerkezetek. A színpadon a színpad padlózatát kivéve, fiból semmi sem készült. Az összes színpadi gépek, a szükséges eszközök mozgásába hozatala viznyomású gépekkel történik. Magát a színpadot és annak bármely részét emelni, süllyeszteni lehet mindenféle irányban, egyetlen csapnak megfordítása által. A nehéz vasfüggönyök, melynek egyike a színpadot zárja el a nézőtértől, a másik pedig a két színpadot egymástól, az összes díszletek, szuffiták, stb. mind viznyomás által mozgattatnak. Az elválasztó nagy kőfal két oldalán nyugosznak amaz óriási viz-tartók, melyek tűz esetében a záport szolgáltatják. A tartókban 2000 akó víz van, csövei pedig kereszt-kasul szelik a színpad felső írét. Négy pöntár áll a közönség rendelkezésére; így tehát tőlünk nem igen lehet. A színházban nemcsak művészeti személyzete, hanem egyéb szükséges személyzete is szervezve van már. A főjeletről most helyezik el az óriási Sphinx-szobrokat, melyeket Strobl Alajos készített. A Sphinxek széles talapzatot nyugosznak, s a főalak karrairi márványból van vésvé.

Most már végleg el van döntve, hogy a megnyitó előadósor Erkel Ferenc *«István király»* új operáját adják elő. B. Podmaniczky Frigyes intendáns e hó 14-én Bécsbe utazott a felségének jelentést teendő az operaházi építkezések milliókéitől és kikérni a felségének kívánatait az első, illetőleg dísz-előadásra vonatkozólag. Káldy Gyula főrendező szintén Bécsben időz, hogy az első előadásához szükséges díszletekre vonatkozólag a bécsi díszlet-festő társaságnak utasítással szolgáljon, továbbá, hogy több opera és ballet díszleteinek mielőbbi elkészítését sürgesse.

A nemzeti színház e hó 20-án nyílik meg az «Ember tragédiájá»-val. Mivel az eddigi nagy zenekarra ezután szükség nem lesz, három új sor támlászeket állítottak föl. A színpadi javítások, a víz- és gőzfűtéshez szükséges csövek elhelyezése képezte a színház alatti fő munkát.

A budavári színházat, mely októbertől Feleki Miklós igazgatása alá jut, egészen új alakítják. Belsőjét díszítik, kényelmesebb teszik, új ülőhelyeket állítanak föl. Feleki jelenleg vidéken tartózkodik, hogy társulata számára jó erőket szerzőtessen.

A népszínházban az «Utazás a föld körül» véget ért, az elefant elutazott a Primadonnáknál visszatértek, s a műsor benne van a rendez kerékívágásban. Az utóbbi napokban vendégzereplés is volt. Kiss István, a budai szinkor tagja lépett föl kétszer a «Van Ryp» operette czimszerében és a «Sárga csikó» népszínházban. Az előbbiben jobban tetszett játéka, éneket azonban mind a két este szívesen hallgatták. — *Pálmay* Ilka szabadságideje után e hó 13-án foglalta el helyét a színpadon a «Nap és hold» operetteben. A pihenés jót tett hangjának, csengőn énekel.

A krisztinavárosi szinkorban, melyet közép számmal látogat a közönség, nagyon tarka a műsor. A nemzeti színház, népszínház és vidéki színpadok darabjai mellett még eredeti és fordított ujdonságok is egyesülnek benne, nem épen szigorú válogatásban. Legutóbbi ujdonsága eredeti operette *«Eleven ördög»* czim alatt, s eddigélé már többször ismételték. Szövege a nálunk szelvében ismeretes «Letörítés vicomte» czimú francia vígjáték után készült, zenéjét pedig Conti József írta, kinek elismerésre méltó tehetsége nyilatkozik az operette nem egy csinos és dallamos részében. Réthy Laura, Pajor Emilia, Boross, Mezei és Follinus főbb közreműködésével mutotta be Csóka színtársulata az ujdonságot.

Munkácsy új festménye. «Krisztus a Kalvárián», Munkácsy híres új festménye, e hó végén érkezik meg Budapestre, a műcsarnokba, és szeptember első napján lesz látható. A mester jelenleg luxemburgi jószágán, Colpachban időzik, honnan nem sokára fővárosunkba szándékozik jönni, hogy festményének felállításánál jelen lehessen.

Magyar művészfifák. A müncheni képzőművészeti akadémián az idén is számos magyar ifjat tüntettek ki. Az akadémiá kiállításán itél ki oda a kitüntetéseket. Már a kiállításra is csak a legjobb műveket válogatják ki, azokat, melyeket a tanárok jutalomra érdemesnek találának. A szobrászokra eső négy

legfőbb kitüntetésből (nagy ezüst érem) kettő magyar-nak jutott. Az egyik *Zala György*, ki egy szép szoborművével a budapesti műcsarnok kiállításán is kitünt. («Fél a baba» volt a szobormű és lapunk is közölte.) Münchenben oly sikerült művet készített most, hogy a tanári kar szerint: arany érmet érdemelne. A másik kitüntetett fiatal szobrász *Seneyi Károly*. A rajziskolában több száz növendék közül kettő nyert csak fő kitüntetés, kis ezüst érmet. A kettő közt van *Pap Henrik*. Ezenkívül kaptak: *Tolnay* Ákos bronzérmet, *Kozics* Ferenc bronz érmet, *Szobony Mihály*, *Bruk Miksa* és *Jendrassik Jenő* dícsérő iratot. Ezek közül Szobony már ismeretes a műcsarnokból.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A múzeumok e hó 19-ikétől minden nap nyitva lesznek a jövő héten, hogy a Szent-István napra Budapestre jövő vendégei valamenynyit megtekinthessék; és pedig a nemzeti múzeum összes gyűjteményi délelőtt 9—1 óra közt, az iparmúzeum, a tehnelmügyi múzeum és az országos képtár szintén. A gazdasági egyesület közteiki múzeumát f. hó 19-től 24-ig naponként d. e. 10—12 és d. u. 2—4-ig nyitva fogja tartani; a e. egy tereben ki lesz állítva a gazdag gyümölcsminta-gyűjtemény és a nagy maggyűjtemény a világ különféle gazdasági terményeiből.

A magyar tud. akadémiá legutóbbi nagygyűlésén választott tagok köszönő levelei már beérkeztek az elnökséchez, köztük a külső tagoké is: *Capasso*, és *Guasti* olasz történethírvárók, dr. *Henle* göttingai boncztanár és *Genetz* Arvid finn tudósé. *Genetz*, ki tavesthusi tanár, magyar levelet írt. Huzamos időt töltött hazánkban, megtanulta nyelvünket s 1879-ben tartott is magyar felolvasást akadémiánkban. Honában a magyar nyelvet tanítja, Arany «Toldi»-jából egy részt lefordított finnr s magyar-*finn szótár* készítésével is foglalkozik. Leveleiben írja: «Reményem, hogy a jövőben, mint a magyar nyelv és a magyar-ugor nyelvtudomány buzgó ismertetője éjszaki hazámban, talán be fogom bizonyíthatni, mily kedves kötelesség gyanánt vettem át ezen tisztiséget».

Közgyűlés és kiállítás. A Kárpát-egylet «Keleti Kárpátok osztálya» idei közgyűlését és ház-*ipar-kiállítását* is a hó 10-én *Nagy-Bányán* tartotta.

A közgyűlést *Prugberger József* miniszteri tanács nyitotta meg. Az előterjesztések az osztály gyarapodását tüntetik föl. *Szokol* Pál, a felsőbányai bányász-iskola tanára, előadást tartott «a nagybányafelsőbányai földmészi viszonyokról». Sok évi fáradságos kutatás eredménye volt összegezte értekezésében, melynek érdekességét nagyon emelte az a körülmény, hogy előadását az egyes telepek helyszínen felvitt rajzok, térképek s a földtani rétegeket jellemző közet-csoportok által illusztrálta. Ezután a főgyűlést megelőző épületben rendezett *ház-*ipar-kiállítás** nyitották meg. A kiállítás négy tereben s az ezeket összekötő folyosón volt elhelyezve. Száznyolcezerrel kitöltött összesen 1911 tárgy volt az első terem a házi, gazdasági termékek s a rodnai bányásziskola farganyai töltötték be. A második terem a bányagazdaság által sok gondal rendezett közet- és ásványgyűjteményt és a felsőbányai rézmunkát foglalta magába. A harmadik terem a női kézi munkákat és a szövő ipar termékeit csoportosította. — Leginkább magunkra vonták a figyelmet a nagybányai négyzet munkaháza által kiállított virágok. Nem kevésbbé figyelemreméltó a szövő-*ipar* termékei. A kátrinczák, asztalmenők, törökendők eredeti mintáikkal érdekes képet nyújtottak. A kiállítás sikerében sok érdeme van Szathmáry Bélának, a rendező bizottság elnökének. E hó 11-én a közgyűlés tagjai a vidék megtekintésére rándultak.

MI UJSÁG?

Szent-István ünnepére az idén is minden irányból jönnek olesó vonatok a fővárosba. Az egyházi szertartás a budai várkapcsolóban kezdődik, a megelőző nap délutánján kezdődik, az oltári szentség kitételével. Az ünnep napján reggel fél hatkor lesz az első mise s hét órakor indul az ünnepi körmenet, a szent jóbball. Nyolcz órára érnek a helyörségi templomba, hol magyar és német egyházi szónokokat s ünnepi misét tartanak. Aztán az ereklyét visszaviszik a Zsigmond-kápolnába, hol a következő nyolcz napon köszmelemlés lesz kiállítás.

Jókai Mór jelenleg «A kis királyok» czimú négy kötetes regényen dolgozik, mely társadalmi tárgyu s a 40-es éveken jatszák. Egy másik regényen is dolgozik, melynek czime «Martínuzzi», de az e regényhez szükséges történelmi tanulmányai hosszab

időt vesznek igénybe, s így ez csak a jövő évben teheti közzé. Jókai az idén is a felvidéken fog utazni, és pedig Abauj-Tornamegyében. E hó 20-án megy Kassára, s onnan indul körútjára. A városi és megyei hatóság, valamint az intelligens birtokos osztály minden lehetőséget elkövet, hogy koszosos költőnk minél több érdekes adat birtokába jusson és így a felvidék a tradíciók könyvében, multjához méltó helyet foglalhasson el. Eddigélé a következő helyek meglátogatása van megállapítva: Szikszó, Alsó-Vadász, Göncz, Abaujvár, Ránk, Jászó és Arany-Idka.

A miskolci országos dal-*ünnep* e hó 11-én ért véget. Az országos dalár-*szövekezetet* Pécs, Szeged és Kassa hívták meg, hogy falai közt tartsa meg a legközelebbi ünnepélyt. *Pécs* meghívásait fogadták el 1886-ra. Jövő évben, az országos kiállítás alkalmából, a fővárosban tartanak rendkívüli dalár-ünnepélyt, de versenyes nem lesznek.

Miskolcra a vendégzeretet és szíves látás folytonos jeleivel vették körül a dalárokat. Lakomák, bál, kirándulás s minden házánál nagy szíveséggel fogadták őket. A pécsi jeles dalárda, mely annyi versenyben győzött már, Miskolcra is sok elismerésben részesült. — Az e hó 8-iki közgyűlésen a losonczy dal-egylet 40 arany értéki díjat ajánlott föl a Pécsen tartandó országos dalünnepre. Az 1888-iki ünnepély székhelyül Szegedet, az 1890-ikire pedig Kassát hozták javaslatba. A király-himnusz ügyében pedig azt határozták, hogy a száz darab tíz frankos aranyból álló alapot az akadémiának adják át, hogy tűzze ki harmadszor is a pályázatot és állapítsa meg a föltételeket. A közgyűlés elé terjesztett elnöki jelentés szerint a lefolyt két év alatt az országos egyesületnek 5354 forint és tíz darab arany bevétele és 4822 forint kiadása volt. Az eddigi tisztviselőket választották meg a jövő évre is. Elnök Bartay Ernő, alelnök Simonfy Kálmán, titkár idős Abrányi Kornél, pénztárnok pedig Engeszer Mátyas, tiszteletbeli karnagy Erkel Ferenc, karnagy Huber Károly.

E hó 9-ikén tartották meg a színházban a nagy ősz-előadást, melyben mintegy ötszázan működtek közre, saját zászlóik alatt, Huber Károly vezetése mellett, kinek «király-indulóját» nagy hatással mutatták be, és ismételni kellett, valamint Hubai Jenő «Bucsú»-ját. A műsor Liszt's «Rajnai borsdalkól», Mosonyi «Szentelt hangok», Mihalovics «Intés» és Hubai «Hajós imája» zeneműveiből állt, a «Himnusz» elnevelésével kezdődött és a «Szózat» végezte.

E hó 10-ike mozzalmas nap volt. A pécsi dalárda a mindszenti templomban Hoffer Károlynak, a dalárda szép hangu tenorisztájának vokál-miséjét adta elő. Mind a zeneműről, mind az előadásáról nagy dicsérettel emlékeztek meg. Radvány Alice k. a. Gonnod «Ave Mária»-ját énekelte művészeleg. Délben a *közgyűlést* folytaták. Elfogadták Abrányi Kornél abelli indítványát, hogy az országos dalregyesület által kitűzött 20 darab arany kiadásánál nem kívánjanak abszolút becsú művet, hanem a legjobb darabok közül az egyes dalárda elnökei válasszanak tetészet szerint és szavazatuk küldjék be a központi bizottsághoz; a pályadíjat aztán a legtöbb szavazatot nyert műnek adják ki. A dalversenyeken díjakul ezennel nem kelyhetnek és babérokorszorokat fognak kitűzni, hanem arany és ezüst érmeket veretnek. — Az e napra tervezett közeled a kellemetlen idő miatt elmaradt, de délután 5 órakor a színpadban, a városház udvarán ismételték a szombati ősz-előadást, két katonabanda kíséretével. Este pedig bál volt.

Augusztus 11-ikén tartották meg a *befizető közgyűlést* és hirdették ki a *versenyes eredményét*. A mintá-dalárdaknak kitűzött díjat (ezüst-koszort) egyhangulag a *pécsieknek* ítélték. Versenyűrsának a debreczeni egyletnek arany érem jutott. A dalgyulek közti versenyben az első kitüntetés az *ungvári* dalárda nyerte meg; díjakat kaptak még az egri, rimaszombati, szegszárdi, szatmári és jászberényi dalárok. Diszokmányt vettek ki a sátoralja-újrhelyi, szegedi, kassai és szentesi egyletek. A kitüntéseket mindjárt ki is osztották, mit az egyes egyletek képviselői melegen köszöntek meg.

A dalünnep sorozatát az este rendezett *hangverseny* fejezte meg, melyben a nemzeti színház több tagja is közreműködött. Hubai Aranka k. a. Abrányi Emléke egy alkalmi költeményét szavaltá el, később pedig Arany «Rákóczi» balladáját. A pécsi dalárda most is nagy tehetséggel lépett föl. Erkel Gyula «Ebrésztó»-jét, végzetült pedig a «Harezs bucsuját» adván elő. Juhász Aladár (zongora), Waldmann Albert (hegedű) és Morgenstern Czília k. a. működtek még közre, a nemzeti színház tagjai közül pedig Abrányi-Mein Margit, Hajós Zsigmond és Ney Dávid. Ezzel véget ért az ünnepélyek s a dalárok a Miskolcra töltött hat nap legmelegebb emlékével távoztak el. A pécsi és ungvári dalárokat otthon egész ünnepélyességgel fogadták.

A központi személy pályaudvar e hó 16-ikán adják át a forgalomnak. A magyar állam vasutain a szent-István-ünnepre érkező utasok már itt szállnak ki. Az utolsó napokban a pályaudvarban éjjel-nappal

tartottak próbákat, hogy a személyzet kellőleg megismerje a helyiségeket, a vágányok fekvését. A budai-*ujszónyi* vonal utasai is, kik eddig a budai indóházból indultak és érkeztek, szintén a központi pályaudvarhoz tartoznak. Az új indóház minden tekintetben díszes és kényelmes, s villamos világításra van berendezve.

A budai Mátyás-templom újra építése már annyira haladt, hogy a belső berendezésé foghatók. De még így is elmúlik két év, mikor isteni tiszteleteket tarthatnak benne. Voltaképpen azonban eddigélé csak a templom fele van megújítva, az első rész a toronyfal érintetlen. A torony kérdése még mindig nincs megoldva. Sokan szeretnék, ha az emlékezetes épületből legalább a torony megmaradna, ugy a hogy építették, mert a Mátyás-templomot ugy restaurálták, hogy a legutolsó homokszem minden új benne. De a torony fölött rossz állapotban van, ledőléssel fenyeget, s az építések ennek is tökéletes újépítését ajánlják.

Augusztus 13-ikát, a világi gyásznap évfordulóját Nagy-Váradon tüntetészerű érdeklődés közt ülték meg. A barátok templomban tartott gyászmise alig lért be a közönség. Megjelent a városi és megyei tisztakar, valamennyi állami hivatalnok, a főlkérés, a biharmegyei 48-as párt, az önkéntes tűzoltó-egyesület, s több más egyesület. A misét egy volt honvéd: Palotay László kanonok-plébános végezte fényes segédlettel s ezután a szegedi színtársulat dal-kara énekel gyászdalokat s ezzel a megható ünnep véget ért.

Új-Tátrafuredről írják: A nyári idény e furdőben július végéig érte el tetőpontját. Az augusztus elejével kezdődő má-*odik idény* szintén igen látogatott, de már megszűnt a nagy lakásszűkség, mely miatt júliusban számos családot lehetetlen volt elhelyezni. Ma már az igazgatóság minden jelentkező vendéget jól és kényelmesen el tud szállásolni. A mult heti kedvező időjárás sok szép kirándulást engedett meg; több ízben mentek nagy társaságok a csorbai tóhoz, a mi egész napot vesz igénybe; néhány edzettebb furdővendég pedig a lomniczi és szalóki csúcsokat is megmászta. Két bátor hölgy, Pekár Imréné és Dapsy Aranka uruk mult hó 31-dikén két vezető kíséretében szintén fölmentek a lomniczi csúcsra, reggel öt órakor indulva, már tíz óra előtt fenn voltak a csúcson s délután négy órakor pedig lenn a sétányon fogadták ismerőseik üdvözlését. A kirándulóknak mindvégig szép derült idő kedvezett. A téli időnyre is jelentkeznek már betegek; legnagyobb része azonban csak szeptemberben érkezik meg, midőn az ősz szép napjain könnyeben hozzá szoknak e léghöz s az átmeneten a tébbe alig érezik meg.

Rózsák. Komáromy Tivadar hirdi plébánosnak (Baranyamegyében) 436 külön fajú rózsája van. A lelkes nagy szeretettel és kellő jártassággal tízi a rózsatenyésztést. Majdnem ezer rózsát van kertjében, köztük a legpompásabb fajok.

A bécsi egyletem magyar tanulóinak száma a most bevégeződött iskolai évben is nagy volt. Az egyetem 4814 hallgatója közül 1101 magyarországi illetőségű, és pedig 884 a Királyhágón innenről, 97 tőlről és 120 horvát.

A Greely-expedicióról a newyorki «Times» hajmeresztő dolgokat ír. Azt állítja, hogy az expedíció tagjai az iszonyú kézopett emberesére vetemedtek és éhen halt társaik holttestét felalták. Az expedíció egy német születésű tagját, Henryt, a többiek meglőtték, mert ellopott egy darab emberhúst cimborái elől; ezután az ő testét is fölemészítették. Az említett lap e közlése New-Yorkban képzeltető megdöbbenést, de egyszersmind kétségeket is kelt s válszintűleg hivatalos vizsgálat fog a dologgal foglalkozni.

Kormányozható léghajó. A párisi «Moniteur Universel» egy kísérletről emlékezik meg, melyet e hó 9-ikén Meudoban kormányozható léghajóval tettek. E lap szerint a léghajó kifogástalanul haladt amaz irányban, melyet a Renard műszaki százados által kormányzott gép adott neki. Huszonöt percznyi ut után a léghajó ismét visszatért arra a helyre, a honnan elindult.

Pasteur és a vesztesség gyógyítása. A francia kormány tudományos bizottság által vizsgálattatta meg Pasteurnek a vesztesség gyógyítása körül tett kutatásait, s a bizottság hosszas vizsgálódások és próbák után kimondta, hogy Pasteur elmélete helyes, nagy becsületteré válik a francia tudományban és új jögezimet ad neki az emberiség háldjára.

A kísérletek ellenőrzésére kiküldött bizottság elnöke, Bouley, ekként konstatalja a sikert: «A tu-

domány Pasteur kezei közt megoldotta azt a feladatot, hogy megszüntesse a kutya fogékonyságát a veszettség iránt e kör ragályanyagának előleges beoltása által. Mindazon kutya, melyeket ekként a fogékonyságtól mentesített Pasteur, ellentétlenül a legelsőbb ragályanyag beoltásának, míg a legnagyobb része a többi kutyaéknak, melyek nem voltak biztosítva előleges beoltás által, nem viselhetők el a veszettséget s áldozattá estek. Pasteur most új kísérletekhez fogott, a melyek célja megállapítani az előleges beoltás hatásának időtartamát s azon fontosabb kérdést, vajon a veszett állat harapása után a beoltás megsemmisítheti-e a harapás által bevezetett ragályanyag hatását. Sok kutya és tengeri nyul életébe került e kísérlet, de az áldozat nem lesz nagy, ha sikerül orvosolni a veszettséget a beoltás által.

A cholera déli francziásági főfészkeiben, Marseilleben és Toulonban csökken. Marseilleben e hó 13-án 12, Toulonban 2 halt meg. De a vidéken terjed, s noha nem ragad el egy-egy helyen sok áldozatot, a kiterjedés növekedése nem biztató arra nézve, hogy a járványt egyhamar el lehet fojtani. Egy helységben, Omurgues-ben pedig két nap alatt negyvenen haltak el. Olaszországban szintén naponkint fordulnak elő cholera-esetek, és itt is mindig nagyobbodó területen jelentkeznek a baj.

A „Jogtudományi Közöny” augusztus 15-iki (33-ik) száma a következő tartalommal jelent meg: Ezeréveleek az általános magánjogi törvénykönyv tervezetének „Kötelmi jogi” (általános) részére. Dr. Haller Károly közönségi egyetemi tanártól. — Jogirodalom: Az érvényben levő magyar büntető-törvények gyűjteménye (Codex Juris Criminalis Hungarici). Összeállította: Dr. Schulhof Géza ügyvéd. Dr. Illés Károly ny. kir. ügyész. — Törvénykezési Szemle: Még egyszer az irástudatlanok váltóképességéről. Serly Antal losonci kir. aljárásbírótól. — Gyógyászati jog leonizálható-e? Fenyvesi Sándor egri ügyvéd. — Petyelmi bíráskodás köréből. — Külföldiek.

MELLÉKLET: Curiai Határozatok. — A magyar pénzügyi közigazgatási bíróság határozatai. — Igazságtudományi rendelet. — Kivonat a Budapesti Közönyből.

HALÁLOZÁSOK.

ILLYÉS ISTVÁN, a pestvidéki törvényszék legidősebb bírja, elhunyt e hó 8-án 60 éves korában. Az érdemes férfit, ki nagy buzgósággal élt hivatalának az utczán érzékelés és rögtön meghalt. Illyés 1854-ben Keeserméren államügyész helyettes volt, ugyanott 1860-ban törvényszéki bíró, majd a törvényszék elnöke, 1871-ben pedig a pestvidéki törvényszékhez neveztek ki. A jellemes és jeles képzett-szerű bíró nagy részvét közt temették el. Halálát egy fia gyászolja.

MEZICZKY PÉTER, zalamegyei földbírtokos, a régi idők egyik tisztelteméltó férfja s még az utóbbi években is tevékeny ember, meghalt Kővágó-Eörösn 85 éves korában. A közügyek terén sokat fáradozott, s Deák Ferencz barátságát is megnyerte. A klasszikai műveltségi férfi egykor az írókollat is forgatta, s megírta Csobánecz és Szigliget történetét. Sok ideig az Inkey-család jogi ügyvezetője volt. Az evang. egyház ügyeire mint egyházmegyei és községi felügyelő sok ideig üdvös befolyást gyakorolt. Az ő fáradozása hozta létre Kővágó-Eörösn a gymnasiumot is, mely hogy megszűnt, abban neki nincs része. Koporsójánál Horváth Sándor esperes és volt képviselő meghatározó beszédet mondott.

EBERGÉNYI SÁNDOR, Sopronmegye köztisztviselői veteránja, e hó 7-én meghalt Felső-Bükön, 76 éves korában. Több urodalom nyug. főügyésze volt, az irodalom és a közügyek lelkes támogatója.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: GARDOS JÓZSEF, aradmegyei kir. tanfelügyelő, 37 éves korában Aradon, özvegyet s két kis árvát hagyva maga után. — FÖNAGY LÁSZLÓ, Nagy-Szalonta város volt országgyűlési képviselője, előbb pedig szolgabírója, hosszas betegeskedés után 46 éves korában. — SOMOSY MIHÁLY, Hajdúmegye főszámvivője, régi megyei tisztviselő, 66 éves korában, Debreczenben, s H. Böszörményben közrészvét közt adták meg neki a végtisztességet. — ROSTAHÁZY KÁROLY, a tatai, gesztési és mezőlaki uradalmak nyug. ügyviselője, 84 éves korában, Tatán. — ISTAY VÁZUL, a benedekrendi domolki apátság érdemteljes perjele, aranyminőség pap, 78 éves korában, Kis-Czellben. — MAGYAR FERENCZ, aranyminőség pap, szentszéki ülnök, az egykori egri érseki liceum tanára, Egerben. — BOLLA ALAJOS göllei (somyomgyeji) nyug. plébános, 72 éveskorában, a ferencziek zárdájában, Andocsán. — FARKAS LAJOS, márfai szeretett ref. lelkész, jó gazda, kedélyéről is messze vidéken ismeretes, 69 éves korában. — BALINT JÓZSEF, Rátkospalota ref. lelkésze, ki harmincz évet töltött e helyen, 63 éves korában. — FÖLDVÁRY KÁROLY, régi huszár-kapitány, kit hosszas betegség után néhány hét előtt téboly szállt meg, mikor jelentékeny összegű készpénzt és értékpapirt elégettet, s nem sokára az országos tébolydába kellett száll.

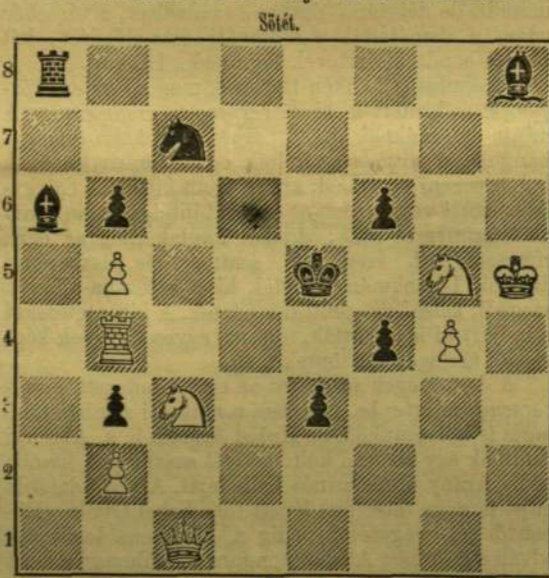
litani. — CSAK IMRE, a fővárosban ismeretes egyenruha-készítő, 61 éves korában. — DARLÓCZY SÁNDOR, magánzó, Budapestben. — SCHULZ IGNÁC, pécsi építész, ki az ottani székesegyház restaurálásánál az építkezések egyik vezetője volt, 40 éves korában. — DR. SCHWARZ FÉLŐP, adonyi orvos, ki Franenbergban halt meg, de holttestét hazahozták, 50 éves korában. — PERGE ISTVÁN, tekintélyes iparos, kinek ékeztő színi versenyben nyertek kitüntetés, 67 éves korában, Nagy-Várudon. — SELLE SÁNDOR, 74 éves korában, Szombathelyen. — NANÁSSY GYULA, ügyvéd, 40 éves korában, Egerben. — DARVASY JÁNOS nagyszalontai köztisztviselői polgár. — HEGEDŰS GÉDEON, földbírtokos, 57 éves korában, Jászkiáséren. — ROHEIM VILMOS, 67 éves korában, Bezdánban. — NÁDPATKY JÁNOS, a munkácsi püspökség nyug. erdésze, Miskolczon. — HÁSZ JONÁS, Arad egykori polgára s dugszadag ember, Bácsban. — MENCZER IGNÁC, földbírtokos Szerb-Neuzinán. — IFJ. KRISZTIÁNI ALAJOS, ill. Krisztiáni Alajos és Kenéz Etelka 17 éves fia, Debreczenben. — KISS KÁLMÁN, végzett ref. theologus, Kiss János kir. aljárásbíró fia, 25 éves korában, Tamásiban. — ZMERTYCH ODON Új-Trafufüreden, hol súlyos mellhájára keresett üdülést, s halat az egész gyógyhely közönsége kedvelte a betegségében is jökevő férfit; fiatal özvegy s két árva gyászolja. — DR. VIRÁG SÁNDOR, Temesmegye tisztí főorvosa, a homeopathia egyik uttorója nálunk, 76 éves korában Temesvárt.

BACHAT DANIELNÉ szül. RUDMANN Antonia Emilia, a budapesti evang. szlov. egyház főesperes-lelkészének és a Kisfaludy-társaság tagjának neje, 43 éves korában. — ÖZV. MURNYÁNSZKYNE AMBRÓZSY ZSOFIA, 77 éves korában, Trszénán. — BABA SÁNDORNÉ szül. Balajthy Ilona, a „Szegeci Napló” társ szerkesztőjének neje, 37 éves korában. — KRISZTIÁN JÁNOSNÉ szül. Regulits Erzsébet, Kresztics Dóme aradi ügyvéd anyja, 76 éves korában. — KRÜGER VIKTORNÉ szül. Stenczinger Lujza, főreáliskolai tanár neje, 28 éves korában, Nagy-Várudon. — FRIDLÉY JÁNOSNÉ szül. Kúrca Erzsébet, 70 éves korában, Mezőkövesden. — ÖZV. BOÓCZ JÓZSEFNÉ szül. Nedeczky Emilia, 70 éves korában, Léván. — MAROVITS ISTVÁNNÉ szül. Nyegrecz Mathild, 49 éves korában, Deésen. — FARKAS LAZARELLA, dr. Farkas Mihály leánya, 19 éves korában, Budapestben. — BORSODY TERKA, a budai állami nevelő-közpöntözött volt harmadéves növendéke, Borsody Ferencz zombai jegyző 17 éves leánya, Zombán. — RÖCK MÁRTA, Rök Gyula tekintélyes miskolci ügyvéd kis leánya. — ÖZV. PRÓCZ SÁNDORNÉ szül. Tegyev Mária, Szombathelyen.

HAZINGER AMÁLIA, a bécsi Burgszínház jeles veterán művésznője, elhunyt e hó 11-én 84 éves korában. Karlsruheban született, családji neve Morstadt volt, és színi pályáját mint operanekesnő kezdte, valódi diadalutal azonban később, mint drámai színésznő aratta, kivált a finomabb vigjátékokban. 1827-ben Haizinger Antal enekeshez ment nőül. Vendégszerelést Párisban, Londonban, Pétervárt. Művészeite legjeleltebb és legtöbb sikerű pályáját azonban Bécsben találta meg. A bécsi Burgban 1860. márcz. 20-én tünneplő ötvenéves színházi jubileumát, mely alkalommal öt ő félsége a művészeti nagy aranyéremmel tüntette ki.

SAKKJÁTEK.

1287. számú feladvány. Hubert F.-től.



Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

Az 1282. sz. feladvány megfejtése.

Planck C.-től.

Megfejtés.

Világos. Sötét.
1. Fd7—f5. Ke5—f4 (a)
2. Vd3—e3. Kf4—e3:
3. He7—d5 matt.

- a. H44—f5: (b)
- 2. He7—g6 +
- 3. Vd3—d7 matt.
- b. Ke5—d6 (c)
- 1. Vd3—d4 + stb.
- c. Ha8—c7
- 2. Bb2—e2 + t. sz.
- 3. V v. H. matt.

Helyesen fejtették meg: Budapestben: K. J. és F. H. Andorfi S. és Kovács J. Az Erkel-sakk-társaság nevében: E. K. — Senki E. de. Debreczenben: Zagya Imre. Veszprémben: Roland K. Harasztoson: Laczko B. Macsolán: Varga József. A pesti sakk-kör.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

S. K. Legutóbbi levele jelen számunkra már későn érkezett.

Stabat mater. A gondolat elég jó, de a kivétel oly annyira gyarló, hogy közlésre szóba sem jöhet. Ép oly gyöngye a másik is. — A mi a leveleiben egymásra halmozott kérdéseket illeti, hogy „lehet-e ezt meg amarrá beklüdenie?” — válasszuk, hogy beklüdeni mindezt lehet, mert a posta elhozza: de hogy találkozik-e közöttük közölhető, az más kérdés, — melyre, a mostaniak után itélve, alig ígérhetünk kedvező feleletet.

Az agglagony. Miért van némely sor aláhúva, mintha valami különös figyelemre méltó, vagy mély értelmű dolgot foglalná magában; nem értjük. Az egész oly színtelen, bágyadt, köznapi — hogy belőle egy szó, egy sor sem válik ki figyelemre méltó.

Két régi levél. Dukai Takács Judit és Kis János emlékeztető névű iradalmunk új korának kezdetéről; de ez a két levél nem igen érdemes a közlésre. A Kis Jánosé egészen magánügyről szól, minden irodalmi vonatkozás nélkül; a másik pedig csak dagályos kifejezései által ha tünik ki. Mint autografok: ereklény lehetnek; de a nagy közönségre nézve becsofok.

HETI NAPTÁR. Augustus hó.

Nap	Katholikus és protestans	Görög-Orosz	Izraelita
17 V E11 Sr. Joak. o.	E 10 Betr. Ver.	5 C 10 Ensign.	26 Libus.
18 H Ilona császárné	Ilona, Agapét	6 Urnak szin.	27
19 K Lajos pk.	Szépolt	7 Domác	28
20 S István király	István m. kir.	8 István kir.	29
21 C Bernát apát	Kemény, Szimf.	9 Mátyás apó	30 Ro. M.
22 P Alfonz +	Timót	10 Lorant	1 Eln. B.
23 S Ben. Pálóp	Zakheus	11 Eppel	2 Sáb. E.

Holdváltásai: ☾ Első negyed 28. 4. 6. 25. pk. d. n.

Tartalom.

Szöveg: Sár-Szentlőrinc és Borjád. *Sántha Károlytól.* — Forster Dóra. Angol regény. Irtá *Besant Walter.* — Nyelvbortások és tollhábók. — A kholera Toulonban. — Ostende. — A Mátyás királyról szóló Kezdemény-féle jóslat. Cséhből közli: *Cso ey Lasszó.* — Farkas Mihály • Lúdas Matya-ja. — Egyveleg. — Lúdas Matyi, egy eredeti magyar regze négy levonásban. Irtá F. M. — A sár-szentlőrinci Petőfi-tünnepl. *Sántha Károlytól.* — Tárca a gyümölcséből. — Az új norvég miniszterelnök. — A kutban. Falusi kör-tétel. — Egy s más a kholeráról. — Irodalom és művészet. — Közintőzetek és agyletek. — Mi újság? — Szerkesztői mondanivaló. — Halálozások. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Nyers selyem bastruhákat (egész selyem) 9 frt 30 kr. egy teljes öltönyre, valamint nehezebb minőségűeket is, szállít, legkevesebb két öltönyre valónak megrendelésénél, vámmentesen a házba, Henneberg G. (kir. udvari szállító) selyemgyári raktára, Zürichben. Minták postafordultával. Leveldij a Svájczba 10 kr.

KÖZSVÉNYESEKNEK.

Kwizda Ferencz János, cs. k. udv. szállító és kerületi gyógyszerész urnak, Korneuburgban. Miután az ön közsvényfolyadéka nem csak nekem és nőmnek, hanem sok ismerősömnek is jeles szolgálatokat tett, kérem önt, posta fordultával nékem újabb 6 palackzikkal utánvét mellett küldeni. St. Lorenzen. 1883 okt. 12.

Teljes tisztelettel Fink János kőfaragó mester. A beszerzési forrásokra nézve utalunk a KWIZDA-PELE KÖZSVÉNYFOLYADÉK című mai hirdetésünkre.

OSZTRÁK VÖRÖS-KERESZT EGYLETI SORSJEGYEK
főnyeremény 100,000 frt adómentesen.
Legközelebbi húzás 1884 szeptember 1-én.
A kereskedelmi takaréki- és hitelszövetkezet következő feltételek mellett ad el osztrák vörös-kereszt egyleti sorsjegyeket. **Részletfizetésre** 1717
3 db 26 hó alatti lefizetésre a frt 2.— 5 db 16 hó alatti lefizetésre a frt 5.—
• 16 • • • • • 3.10 10 • 22 • • • • • 8.—
A részletiben foglalt sorsjegyek különféle sorszámokból állítatnak össze. A legkisebb nyere-ményvel kihúzott sorsjegyet kifizetnek, szelvénye azonban tovább jár mind addig, míg a fő- vagy egy nagyobb nyere-ményvel újlag ki nem húzódik. Vidéki megrendelések postafordultával szállítandók s postafordultával elintéztetnek, ideig. nyugtául a földövevény szolgál. Utánvételi megrendelések nem eszközölhetnek. — Ületi helyiség Budapest, Gizella-tér 2 sz. 1. em.

AZ IGAZGATÓSÁG:
Dr. Herich Károly elnök
Péterdy Lajos vezérigazgató
Lovag Falk Zsigmond I. alelnök.

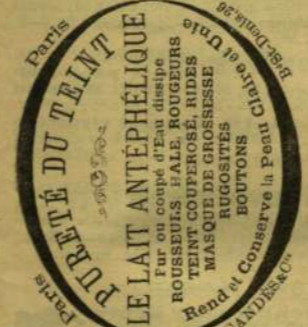
A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapestben megjelent minden könyvtárusnál kapható:

DICKENS KÁROLY REGÉNYEI.
Pusztaház. Az angol eredetiből fordította Dr. Récsai Emil. Második kiadás. Öt kötet. Füzve 2 frt 50
Nehéz idők. Az angol eredetiből fordította Dr. Récsai Emil. Második kiadás. Két kötet. Füzve 1 frt
Dombey és fia. Fordította Bús Vitéz. Öt kötet. Füzve 5 frt
Copperfield Dávid. Személyes élettörténete, kalandjai, tapasztalatai és észrevételei, melyeket semmiképen sem szánta nyilvánosság elé. Angolból fordította Zichy Camilla. Öt kötet. Füzve 5 frt

Egy egész fogsor 55 forint
Egy műfog 3 forint

GRÓSZ LAJOS
a nagyérdemű közönségnek legjobban berendezett fogtechnikai műtermét ajánlja, hol is teljes jótállás mellett mindennemű 1657
műfog és fogsor,
valamint műleges szájpadiás (Obturator) a legújabb amerikai mód szerint készíttetik. Készítményeinek szoliditása mellett az általa 16 évi gyakorlattal bel-és külföldön szerzett tapasztalatok tanuskodnak.
Műterem:
Budapestben, IV., Magyar-utca 1. sz.
a hatvani-utca sarkán. 9808

Kapható mind. jobb illatszertárban.



Kapható mind. jobb illatszertárban.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapestben megjelent minden könyvtárusnál kapható — az osztrák tartományok számára Szelenzki György cs. k. egyet. könyvtárusnál Bécsben L. Stefansplatz 6

ZORD IDŐ.
TÖRTÉNETI REGÉNY.
Irtá
KEMÉNY ZSIGMOND
Három kötet.
Második kiadás.
Ára füzve 3 frt.

EGY RÉGI UDVARHÁZ
UTOLSÓ GAZDÁJA.
IRTA
GYULAI PÁL.
DÖRRE TIVADAR RAJZAIVAL.
HARMADIK KIADÁS.
Ára füzve 1 frt 40 kr.
Diszkötésben 2 forint.

Dr. Lengyel F. nyír-balzsama.
Már a növényi nedv, mely a nyírből ha annak törését megértük, kifolyik, ember emlékeztet őta a legkitünőbb szépitőszereknek van ismerve; ha pedig e nedv a foltaláló utasítása szerint vegyi uton balzsammá dolgoztatik, majdnem csodálatos hatással bír. Ha azzal arczot vagy egyéb bőrrészeket este bekenjük, már a következő reggelen majdnem észrevehetően pikkelyek válnak le a bőrről, minek folytán ez gyöngédde és fehérré válik.
E balzsam kisimítja az arcon támadt redőket és himlőhelyeket, fiatal arczsint ád; a bőrcel fehérséget, gyöngédéssé és frisseséget kölcsönöz; a legrövidebb idő alatt a széplőt, májoltokat, anyajegyet, orrvörösséget, bőrátkát és minden egyéb bőrrszenymet eltávolít. Egy korsóval használati utasítással együtt 1 frt 50 kr.; postán küldve 10 krrel több.
Fő letét Magyarország számára Török József, gyógyszerésznél, Budapest király-utca 12. szám; Pozsonyban Pistoriy Bódog, gyógyszer. Temesváron Tarcazy József gyógyszer. Zágrábon Mittelbach Zsigmond gyógyszerésznél.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

FRANKLIN-KÖNYVTÁR.

PULSZKY FERENCZ ÉLETEM ÉS KOROM. Szerző FÉNYNYOMATU ARCZKÉPÉVEL. Két kötet. Második kiadás. Ára füzve 5 frt.

DURUY VICTOR VILÁGTÖRTÉNELEM. Átdolgozta és Magyarország törté. etével bővítette D' BALLAGI ALADÁR. Ára füzve 3 forint.

A MI AZ EMBERT KÖRNYÉKEZI OLVASMÁNYOK A TERMÉSZETVILÁGABÓL A MŰVELT KÖZÖNSÉG S AZ IFJUSÁG SZÁMÁRA
Dr. BERLIN munkája nyomán a hazai viszonyokhoz alkalmazva irták többen.
Szerkesztette
HOITSY PÁL
147 ábrával. Ára füzve 3 frt.

JULES VERNE
Irtá
Magyarra fordította és tárgymutatóval ellátta
DR. BROZIK KÁROLY.
I. KÖTET: A híresebb utazók története a legregibb időkől a XVIII. századig.
II. KÖTET: A XVIII. század híres hajószai.
Egy-egy kötet ára füzve 2 frt.



34-İK SZÁM. 1884. BUDAPEST, AUGUSZTUS 24. XXXI. ÉVFOLYAM.

Előfizetők: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 félév... 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: 1 egész évre 6 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK: 1 egész évre 6 frt Keltetési előfizetőkhez a postaiak maghatározott vitáit is tartalmazza.

Dr. KUNCS ADOLF CSORNAI PRÉPOST.

FÉNYES ünnep színhelye volt a csornai prépostság díszes egyháza Szent István napján. Ekkor igatták be ünnepélyesen a prémontrei kanonok-rend új papját, a boldog emlékü Simon Vincze érdemes utódját, Kuncz Adolfot.

A nagy vesztés után, melyet a kitünő tanító-rend Simon Vincze halálával szenvedett, méltán kérhették a tanügy barátai: ki lép majd nyomába? ki folytatja e szép állásban ugyanazon buzgósággal és értelemmel a közműveltség és közjólét emelésének munkáját?

Kuncz Adolf még fiatal férfi. 1841. decz. 18-án született Sálón, Vas megyében. Szüleit korán elvesztvén, nagynénje gondjái alatt nevelkedett Keszthelyen, hol az alsó gimnáziumot végezte; a felsőbb osztályokat Szombathelyen tanulta kitünő sikerrel.



DR. KUNCS ADOLF CSORNAI PRÉPOST.

KIÁLLÍTÁSI ÉRTESÍTŐ

czim alatt július 15-ke óta egy fényes kiállítás, képekkel gazdagon illusztrált és szakavatottan szerkesztett hetilap jelenik meg, mely legitehesebb adatokat közli a budapesti országos kiállítás előmunkálatairól.

FILICZKY MIKSA Budapest, VI., sugár-út 59. sz. Mellfűző- és fehérnemű-gyár, vászonárú-raktár. Uri ruhakészítés.

Bicycles and tricycles HILLMAN, HERBERT és COOPER-től. „Premier” Works Coventry.

DLASK JÓZSEF redőny- és görfüggöny-gyártó. ajánlja gazdag raktárát redőnyökből és görfüggönyökből.

CALDERONI és TÁRSA látószerek Budapestén váci-utca 30. és kis hid-utca 8.

BUDAPESTI SZEMLE a M. Tud. Akadémia megbízásából szerkeszti GYULAI PÁL. Tartalom: Norvaország és a magyarok a IX. és X. században.

KWIZDA KÖZSVÉNY-FOLYADÉKJA évek óta kipróbált, jeles szer közsvény, csúsz és idegbántalmak ellen.

Vadászat kedvelőinek. Jö minőségű Lefauchaux-fegyver Lancaster-fegyver Biztos Lefauchaux-töltények.

Fő letét: KWIZDA FERENCZ JANOS kerületi gyógyszer. és es. k. udv. szállítóval Korneuburgban.

Remontoir vadász-óra Angol disznóbőr-nyereg a lovagláshoz tartozó cikkek dús választékban.

MEIDINGER-KÁLYHÁKRA. HEIM H., fiók: Budapest, Thonet-udvar. Gyár: Ober-Döbling, Bécs mellett.

KERTÉSZ TÓDOR Budapest, Dorottva-utca 1. sz. A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapestben megjelent, s minden könyvkereskedésben kapható az osztr. tartományok számára Szelinszki György es. k. egyet. könyvtárusnál Bécsben I. Stefansplatz 6.

FRANKLIN-TÁRSULAT, magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapestben. HAZAI IPAR RIGLER JÓZSEF EDE budapesti gyártótelepének legújabb készítményei.

GAZDASÁGI JOGISME A GAZDASÁGI TANINTÉZETEK NÖVENDEKEI A MEZEI GAZDÁK SZÜKSÉGLETEIHEZ ALKALMAZVA D. HALLER KÁROLY Második bővített kiadás. Ara füzve 1 forint.

ADRIA Humorisztikus levélpapír, a „Bolond Istók” és „Borsosm Jankó” című humorisztikus életrajzok alakjaival.